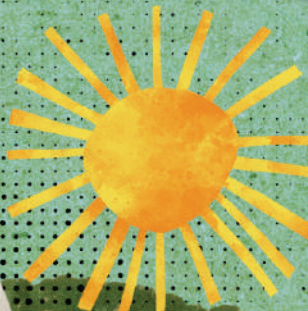

**MISLI VELIKO
UČINI BAR MALO**

**POKRENI
LAVINU**

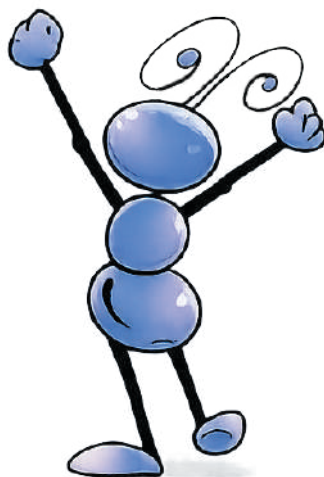
Mladi
istraživači
Srbije

Volonterski servis Srbije

IZVEŠTAJ O RADU MLADIH ISTRAŽIVAČA SRBIJE U 2024. GODINI

Sadržaj:

1. Uvod – MIS i 2024.
2. O Mladim istraživačima Srbije
3. Uticaj rada MIS-a u 2024. godini
4. Analiza ostvarenih ciljeva i rezultata
5. Naučene lekcije
6. Aktivnosti i učinci u 2024. godini
7. Organizacioni razvoj
8. Vidljivost
9. Monitoring i evaluacija
10. Upravljanje rizicima
11. Antikorupcija i SEAH
12. Mreže, sinergija sa drugim projektima, saradnja sa partnerima
13. Donatori MIS-a u 2024. godini
14. Saradnja sa biznis sektorom
15. Ciljevi održivog razvoja – doprinos MIS-a

I. UVOD – MISI 2024.

Rad Mladih istraživača Srbije u 2024. godini odvijao se u veoma izazovnim društvenim i geopolitičkim okolnostima u Srbiji, Evropi i svetu.

Kraj 2023. i početak 2024. godine obeležili su vanredni izbori, kao i protesti građana zbog izborne krađe. Vraćanje licence kompaniji Rio Tinto za izvođenje projekta „Jadar” je tokom leta i rane jeseni izazvalo snažne proteste. Građani, ekološki aktivisti, civilni sektor i naučna zajednica ujedinili su se protiv projekta, strahujući od nepovratne ekološke štete u dolini Jadra. Demonstracije su odražavale duboku zabrinutost zbog degradacije životne sredine, sumnje u koruptivni odnos prema privatnoj kompaniji Rio Tinto i oslikavale su duboko nepoverenje u institucije i njihov kapacitet i spremnost da procene javni interes i primene ekološke i regulatorne standarde.

Reformski procesi u Srbiji nisu se odvijali očekivanom i željenom dinamikom, što je dovelo do dodatnog usporavanja procesa evropskih integracija i, zajedno sa drugim nepovoljnim faktorima, i do smanjenja podrške građana za pridruživanje Evropskoj uniji.

U tabloidnim medijima nastavljena je negativna kampanja usmerena ka organizacijama civilnog društva, kao i obeležavanje predstavnika civilnog sektora kao stranih plaćenika, neprijatelja države i špijuna.

Pad nadstrešnice na železničkoj stanici u Novom Sadu 1. novembra i ubistvo 15 ljudi izazvalo je ogorčenje i novi talas protesta.

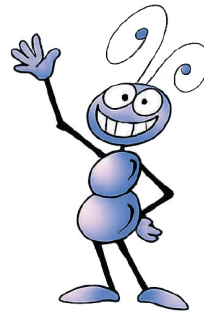
Radeći u vrlo nepovoljnom okruženju i otežanim uslovima, Mladi istraživači Srbije nastojali su da ispune svoju ulogu praćenjem sprovođenja reformi (pre svega u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena), predlozima i preporukama za njihovo unapređenje, uključivanjem građana u procese donošenja odluka, promocijom evropskih vrednosti, volonterstva i vladavine prava.

Kroz svoje programe, projekte i aktivnosti Mladi istraživači Srbije uspeali su da daju doprinos unapređenju javnih politika, zagovarajući dijalog i participaciju. Zajedno sa partnerskim organizacijama civilnog društva koje se bave zaštitom životne sredine, iz 23 opštine u Srbiji, tražili smo rešenja za nagomilane probleme u lokalnim zajednicama, radili smo na unapređenju dijaloga sa lokalnim donosiocima odluka, promovisali smo pravo na učešće u procesima donošenja odluka i pravo na zdravu životnu sredinu, istovremeno radeći na jačanju samih organizacija kako bi postale održiviji i nezaobilazni akter u zajednicama iz kojih potiču. Intenzivirali smo saradnju sa upravljačima zaštićenih područja prirode, a podrškom neformalnim grupama građana iz zajednica koje okružuju zaštićena područja doprineli smo zaštiti prirode i prilagođavanju na izmenjene klimatske uslove.

Kroz volonterske programe, volonterske radne kampove i podršku neformalnim grupama mladih motivisali smo mlade da budu aktivni članovi svojih zajednica i promovisali smo solidarnost i toleranciju.

Verujući u moć udruživanja, ojačali smo postojeća partnerstva i aktivno smo doprinosili mrežama organizacija civilnog društva čiji smo član.

Tanja Petrović
Izvršna direktorka Mladih istraživača Srbije

2. O MLADIM ISTRAŽIVAČIMA SRBIJE

Mladi istraživači Srbije (MIS) su neprofitna, nevladina, nestranačka organizacija, izrasla iz istraživačkog pokreta koji je nastao 1969. godine u Valjevu.

Godine 1976. zvanično su osnovani kao mreža istraživačkih organizacija, društava, klubova i sekcija, interesno okupljenih i koordiniranih kancelarijom na republičkom nivou. Kroz istoriju MIS-a broj članica se menjao, ali je izvesno da je članstvo činilo preko 50 različitih organizacija. Devedesetih godina prošlog veka organizacija Mladih istraživača Srbije je transformisana, napuštena je forma organizovanja po vertikalnoj hijerarhiji i nastavila je da se razvija i menja u skladu sa razvojem civilnog sektora u Srbiji.

Volonterski servis Srbije i Arhus centar Novi Beograd su sastavni deo MIS-a.

VIZIJA

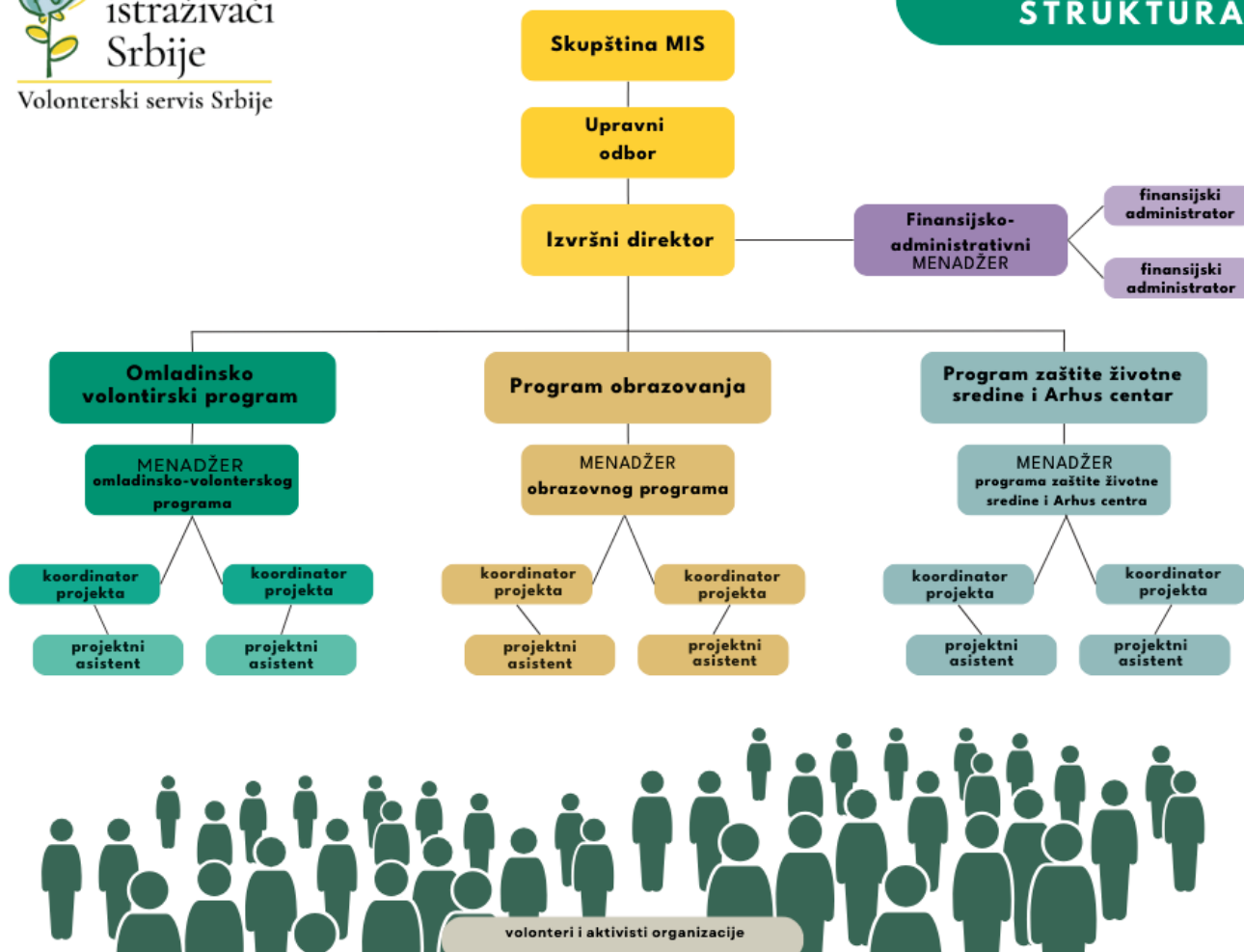
Zalažemo se za svet u kome se prirodni resursi održivo koriste i društvo koje je pravedno, solidarno i pruža svima jednake mogućnosti i podršku za razvoj.

MISIJA

Naša misija je da budemo pokretačka snaga u društvu koja doprinosi zaštiti životne sredine i održivom razvoju zajednica koristeći naučna saznanja kroz obrazovne programe, ekološke i klimatske akcije i volontiranje.

VREDNOSTI

MIS se zalaže za očuvanje sloboda, ekološku pravdu i transparentnost, jednakost i solidarnost u društvu i učešće svih u definisanju i sprovođenju javnog interesa.

Infografik 1. Organizaciona struktura organizacije MIS-a

Tim Mladih istraživača Srbije u 2024. godini

Upravni odbor: dr Dragana Randelović – predsednica; dr Snežana Jovičić, Aleksandar Ristić, dr Violeta Orlović i Bogdan Radić

Izvršna direktorka: Tanja Petrović

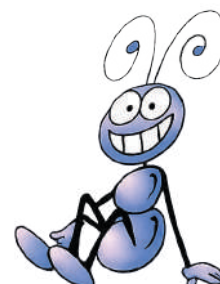
Programski/Sektorski menadžeri: Milka Gvozdenović, Aleksandar Ristić, Dušica Trnavac Bogdanović i Sanda Plavec

Koordinatori: Tijana Ljubenović, Olivera Stepanović i Nataša Milaković

Asistenti: Nebojša Knežević i Katarina Klačnja

Sekretarka Koalicije 27: Milena Antić

Finansijska administratorica: Vera Bukilić Radusin

3. UTICAJ RADA MIS-a U 2024. GODINI

Tokom 2024. godine Mladi istraživači Srbije su:

- ➔ informisali i edukovali javnost o različitim temama iz oblasti zaštite životne sredine i volontiranja;
- ➔ izgradili kapaciteta udruženja građana, neformalnih grupa i upravljača zaštićenih područja u kontekstu zaštite životne sredine i volontiranja;
- ➔ zagovarali na teme od interesa za zaštitu životne sredine i volontiranje.

Zahvaljujući radu Mladih istraživača Srbije:

VOLONTIRANJE SE SVE VIŠE PREPOZNAJE KAO VAŽAN ALAT ZA RAZVOJ ZAJEDNICA I USPOSTAVLJENI SU MEHANIZMI I PROGRAMI VOLONTIRANJA ŠIROM SRBIJE KOJI DOPRINOSU JAČANJU KAPACITETA DRUŠTVA ZA ODRŽIVI RAZVOJ.

VOLONTIRANJE U SRBIJI

„Aktivnosti poput čišćenja sela i priobalja reke direktno doprinose zaštiti životne sredine i povećavaju turističku privlačnost. Revitalizacija infrastrukture (vidikovac, teren za košarku, kamp prostor) stvara osnovu za kontinuirano korišćenje i uživanje, dok festival i radionice grade kulturnu i društvenu svest, što može inspirisati slične aktivnosti u budućnosti. Volonteri su stekli nova znanja i iskustva koja će nositi sa sobom, šireći priču o Toplom Dolu i značaju zajedništva u očuvanju prirode i tradicije.

Saradnici iz lokalne zajednice učestvovali su u raznim fazama projekta – od planiranja i priprema do same realizacije festivala i volonterskog kampa. Lokalni volonteri su se aktivno uključili u čišćenje sela, uređenje prostora, organizaciju aktivnosti, kao i pružanje logističke podrške tokom festivala

Saradnju sa Mladim istraživačima Srbije ocenjujemo kao veoma dobru i značajnu za realizaciju ovog projekta. Kako u praktično napuštenom selu u planini uvek ima mnogo posla, a ne možemo se u potpunosti osloniti na lokalno stanovništvo za učešće u svim projektima koje organizujemo, naši glavni ciljevi su bili da dobijemo pomoć od gostujućih volontera – kako u obnovi sela, tako i u organizaciji festivala. Mogu reći da su ta očekivanja u potpunosti ispunjena i da je pomoć u ljudstvu bila neprocenjiva. Posebno bih pohvalio Mlade istraživače Srbije za njihovu dostupnost i podršku tokom pripreme i realizacije kampa.”

Udruženje „Ja volim Topli Do”

EDUKACIJA I TRENING VOLONTERA

„Naučili smo ili poboljšali svoje znanje o miru i o tehnikama za njegovo održavanje. Razdelivši mir na tri nivoa: sa nama samima, sa prirodom i sa drugima smo kroz radionice, već drugog dana, raširili temu po našem radnom prostoru. Mislim da kada se podsetimo činjenice, da smo svi mi ljudi koji imaju slične bazične potrebe i da među nama postoji tendencija za mir, u bilo kakvom međunarodnom okruženju ćemo uspjeti da ostvarimo uspeh na miran način.”

Priča grupe učesnika iz Srbije koji su učestvovali na Erasmus+ treningu „Ujedinjeni u različitosti”

VOLONTIRANJE U INOSTRANSTVU

“Deljenja delova sebe zadivljenog pred nedodirljivom i nadasve nepredvidivom prirodom Islanda.

Delova sebe zabrinutog pred potencijalnom ugroženošću takvog bogatstva kojem si upravo svedočio.

Delova sebe zapitanog na svim jezicima koje znaš kako su za tako kratko vreme do juče sasvim nepoznati pojedinci mogli da ti postanu toliko bliski da već razmišljaš o ponovnom susretu.

Delova sebe probuđenog, svesnog svega što na ovoj planeti valja popraviti i spoznaje da si ti taj koji doprinosi tim promenama.

Delova sebe željnog otkrivanja novih granica sopstvene hrabrosti, svesnog da se ovakvim iskustvima ta granica uvek pomera za još malo.

Delova sebe žednog znanja o nekim novim zajednicama, kulturama I pejzažima.

Delova sebe željnog da proširi svoj svet, sada uviđajući da građanin sveta nije floskula, već sposobnost da širom sveta grliš tople ljudske duše, učiš kroz nove susrete i rasteš zajedno sa ponosom očitom u osmesima volontera nakon tek obavljenog posla.

Volonterski kamp na Islandu bio je deljenje svih ovih delova nas, nakon čega smo se kući vratili višestruko bogatiji i bolji.

Bolji mi i makar malo bolji svet.”

Priča sa konkursa „Ranac pun priča”

CIVILNO DRUŠTVO JE OSNAŽENO, SA POVEĆANIM UTICAJEM I KOMPETENCIJAMA DA INFORMISANO UČESTVUJE U PROCESIMA DONOŠENJE ODLUKA I SPROVODI MERE USMERENE NA ZAŠTITU ŽIVOTNE SREDINE I RAZVOJ ZAJEDNICE.

PODRŠKA NEFORMALNIM GRUPAMA GRAĐANA

Projekat „(Sa)čuvajmo Gradac!” je naš prvenac, koji smo kao neformalna grupa „Savet za čist vazduh Valjevo” realizovali uz vašu pomoć i podršku (i prvi put aplicirali za dodelu sredstava za realizaciju nekog projekta).

Sudeći po rezultatima, nije tačno da se prvi mačići bacaju u vodu.

Šalu na stranu, kroz realizaciju projekta i projektnih aktivnosti i mi smo se kao neformalna grupa aktivirali, obučili, osposobili i izgradili za timski rad u novonastalim uslovima. U međuvremenu smo promenili naziv i postali „Savet za zaštitu životne sredine Valjevo” sa interesovanjima – ne samo ka vazduhu već i ka svim aspektima zaštite životne sredine – voda, vazduh, zemljište i njihov uticaj na zdravlje ljudi.

Posebno nam je čast i zadovoljstvo što smo sarađivali sa sjajnom ekipom Ekološkog društva Gradac. Uz njih smo upoznali lepote i one na prvi pogled skrivene delove ovog zaštićenog dobra, koji imaju posebnu čar i lepotu.

Hvala timu MIS što su nam omogućili da budemo zeleni heroji! Lep je to osećaj.

Koordinatorica neformalne grupe „Savet za čist vazduh Valjevo”

PODRŠKA UDRUŽENJIMA GRAĐANA

Kroz „EKO-SISTEM” program dobrovoljna vatrogasna udruženja iz Kraljeva i okoline, sa tradicijom dugom skoro 100 godina, postala su snažan glas prirode. Svojom hrabrošću, zajedništvom i brigom za životnu sredinu već četiri godine unapređuju svoj rad i inspirišu žene da se aktivno uključe u njihove redove.

Jedan od većih požara tokom ove godine izbio je na nepristupačnom terenu planine Troglav, iznad Bogutovca kod Kraljeva. Požar je uništio ogromne površine šuma i niskog rastinja. Vatra je progutala oko 280 hektara, ugrožavajući mnoge divlje životinje koje se nalaze u tom području.

Kada bi priroda umela da govori, ponovila bi reči članova vatrogasnog društva „Padobranci”, koji su se od prvog dana borili sa vatrenom stihijom na Troglavu: „Drago nam je što smo pronašli i uspešno zbrinuli lane. Njega smo uspešno da spasimo, ali je mnogo životinjskog sveta stradalo.”

Osnivanje Dobrovoljnog vatrogasnog društva „Padobranci” pokrenuto je uz saradnju sa Dobrovoljnim vatrogasnim društvom Kraljevo, koje je podržano kroz „EKO-SISTEM” program koji sprovode Mladi istraživači Srbije uz podršku Švedske.

Uz podršku Švedske izgrađen je i vodozahvat, čime je omogućeno efikasno gašenje požara na nepristupačnom terenu i dodatno unapređena borba protiv vatrene stihije.

INFORMISANO UČESTVOVANJE U PROCESIMA DONOŠENJA ODLUKA

Kampanja „Javnost na potezu” bila je zajednički napor Koalicije 27, fokusiran na podsticanje učešća javnosti u procesu konsultacija za izradu Strategije zaštite životne sredine Republike Srbije. Ova inicijativa je naglasila važnost transparentnosti i građanskog učešća u kreiranju politike zaštite životne sredine. Mladi istraživači Srbije su pripremili preporuke za oblast zaštite prirode, dok su Beogradska otvorena škola, Centar za unapređenje životne sredine i Inženjeri za zaštitu životne sredine pripremili preporuke za druge oblasti. Svi komentari i preporuke su bili dostupni kao izvor informacija, podrška i podstrek građanima koji su želeli da učestvuju u procesu javne rasprave.

Istovremeno, organizovana je kampanja na društvenim mrežama, u kojoj su istaknute ključne teme: zaštita životne sredine, kvalitet vazduha i biodiverzitet, a građani su pozivani da podnesu zajedničke komentare na predloženi dokument.

POVEĆANA JE LIČNA ODGOVORNOST I KOMPETENCIJE GRAĐANA U ODNOSU PREMA ŽIVOTNOJ SREDINI KAO REZULTAT INOVATIVNIH OBRAZOVNIH PROGRAMA.

Građani doniraju za prirodu

„Kornjača spornjača”

Osnovna ideja kampanje bila je podizanje svesti i senzibilisanje šire javnosti za donacije za prirodu.

Kroz kampanju su prikupljena sredstva za podršku istraživanju (Biološkog fakulteta iz Beograda) i zaštiti barskih kornjača, koje naseljavaju staništa unutar Specijalnog rezervata prirode „Kraljevac”.

Prikupljeno je 840.200 dinara od 208 donatora.

Tokom kampanje organizovano je: devet različitih događaja uživo, 11 TV gostovanja, tri radijska gostovanja. Kampanja je imala veliku vidljivost: preko 60 postova na mrežama, 1.753. 213 građana je videlo kampanju, a bilo je uključeno preko 20 saradnika.

Umetnici promovišu održive navike

„Ne kupuj. Stvaraj”

Cilj konkursa „Ne kupuj. Stvaraj. Smanji kupovinu, pokloni kreativnost” bio je korišćenje umetnosti apcikliiranja kao alata za podizanje svesti o promeni navika kako bi se smanjio uticaj klimatskih promena i doprinelo zaštiti biodiverziteta. Kampanja je stigla do 366.287 ljudi samo putem društvenih mreža, a preko dva miliona ljudi čulo je za kampanju putem onlajn i tradicionalnih medija.

Primljeno je 60 prijava – umetničkih radova (prijave su stigle iz pet srednjih umetničkih škola, sa deset fakulteta i akademija i od slobodnih umetnika).

Grupna izložba radova održana je od 16. do 19. 12. 2024. godine u KC „Grad”. Više od 100 ljudi je posetilo otvaranje izložbe.

Aktivni pojedinci za zaštitu prirode

„Volonteri prirodi po meri”

Dobitnik priznanja u 2024. godini, u okviru konkursa koji MIS organizuje, bio je Zoran Savković iz Aleksandrovcu. Zoran je neumoran čuvar prirode svog kraja, čiji je dugogodišnji i posvećeni volonterski rad na zaštiti prirode usmeren ka Aleksandrovačkoj župi, planinama Kopaonik i Goč. U župskim selima uspeo je da motiviše institucije i lokalnu zajednicu da preduzme konkretne korake, kao što je uklanjanje divlje deponije u selu Grčak. Zoran je pokrenuo inicijativu protiv ispuštanja opasnih materija u Trnavačku reku, vodio je akciju za zabranu rada postrojenja za proizvodnju asfalta u selu Novaci, borio se protiv izgradnje kamenoloma na lokalitetu Rađevica i inicirao revitalizaciju tog lokaliteta. Njegov volonterski rad i aktivnosti usmerene na zaštitu prirode i poboljšanje kvaliteta života ljudi prepoznati su u lokalnoj zajednici, a i šire. Zoran je uzor, vođa i pokretač promena u borbi za očuvanje prirode i kroz svoj dosadašnji rad i posvećenost, uspeo je da motiviše i inspiriše ljude različitih generacija, naročito mlade, da se aktivno uključe i deluju za očuvanje prirode.

4. ANALIZA OSTVARENIH CILJEVA I REZULTATA

Strateški plan Mladih istraživača Srbije je usvojen 2023. godine i predstavlja osnovu za izradu akcionih planova, programskih radnih planova i projekata.

Prateći okvire koji su zadati Akcionim planom u 2024. godini, tim MIS-a je radio na svim strateškim i operativnim programskim ciljevima, a kroz realizaciju brojnih aktivnosti postignuti su očekivani rezultati.

Tokom 2024. godine nastavljeno je sa razvijanjem raznovrsnih volonterskih programa, koji doprinose razvoju lokalnih zajednica, sa fokusom na teme vezane za održivi razvoj i zaštitu životne sredine, kroz obrazovanje, finansijsku podršku i umrežavanje (Programski operativni cilj 1.1.). Uspostavljena su partnerstva sa naučnom zajednicom, školama, upravljačima, lokalnim samoupravama, OCD i lokalnom privredom, u realizaciji kampova (Rezultat 1.1.), a dodatno je razvijen predlog projekta, koji je potom i odobren od strane donatora i koji će razvijati program volontiranja na teme održivog razvoja u zaštićenim područjima i promovisati rezultate (Rezultat 1.2.).

Razvijeni su različiti obrazovni paketi (onlajn-kursevi, treninzi, brošure, lifleti) koji se promovišu kroz zaštićena područja, univerzitet, škole, lokalne samouprave (Rezultat 1.3.), kao i metodologija doseganja i promocije programa koja je prilagođena potrebama ciljnih grupa i partnera (Rezultat 1.5.). Kroz realizaciju godišnje tematske kampanje i događaja usmerenih na promociju volonterizma (Rezultat 1.6.) postignut je napredak u dostizanju Programskog operativnog cilja 1.2. Povećana je informisanost javnosti o vrednostima volontiranja za razvoj društva/lokalnih zajednica i dobitima od programa volontiranja koji se realizuju u partnerstvu sa organizacijama civilnog društva, lokalnim samoupravama, školama, neformalnim grupama, privredom itd.

Kao i prethodnih godina realizovano je učešće MIS-a u međunarodnom mrežama i nacionalnim koalicijama usmerenim na jačanje kvaliteta volonterskih programa i zagovaranje za kreiranje funkcionalnog zakonodavnog okvira (Rezultat 1.9.), što je unapredilo kvalitet volonterskih programa i zakonodavnog okvira za volontiranje kroz promociju i primenu međunarodnih standarda u volontiranju (Programski operativni cilj 1.3.).

Veliki interes škola za ekološka takmičenja

Dunavski umetnik

U 2024. godini MIS je četrnaesti put bio nacionalni koordinator konkursa Dunavski umetnik.

Konkurs su, kao i dosad, zajednički organizovali Globalno partnerstvo za vode za Centralnu i Istočnu Evropu (GWP CEE) i Međunarodna komisija za zaštitu reke Dunav (ICPDR).

Ove godine konkurs je prvi put regionalno podržala ERSTE Fondacija.

Snimljena su dva promo videa i sprovedena je kampanja na društvenim mrežama i u časopisima za nastavnike i decu.

Zahvaljujući uspešnoj promociji, ove godine primljen je veliki broj radova. Dodeljena je 21 nagrada u šest kategorija u Srbiji.

Na međunarodnom nivou, rad iz Srbije osvojio je prvo mesto u kategoriji „video-tinejdžeri” u konkurenciji radova iz svih zemlja dunavskog sliva.

Prijavljeno je 413 učenika iz 40 obrazovnih ustanova, iz skoro 40 opština i mesta širom Srbije.

Programski strateški cilj 1. Volontiranje je prepoznato kao važan alat za razvoj zajednica i uspostavljeni su mehanizmi i programi volontiranja širom Srbije koji doprinose jačanju kapaciteta društva za održivi razvoj.

Pokazatelji ostvarenja Programskog operativnog cilja 1.1.

- Ojačano je i uspostavljeno preko deset partnerstava za organizaciju kampova.
- Razvijen je plan saradnje za 2024–2025. godinu, koji definiše odgovornosti aktera i potrebne resurse.
- Razvijen je i odobren projekat (od strane Delegacije EU u Srbiji) koji će razvijati volonterske programe u zaštićenim područjima.
- Preko 60% volontera koji su uzeli učešće u aktivnostima priključuje se aktivno mreži MIS-a (uključuju se i prate dešavanja, posećuju promotivne događaje, učestvuju u kampovima, angažuje se u neformalnim inicijativama i lokalnim organizacijama).

Pokazatelji ostvarenja Programskog operativnog cilja 1.2.

- Identifikovan je i kreiran sadržaj za obrazovne pakete o volontiranju i volonterskim kampovima, a potom promovisan na različitim događajima, preko društvenih mreža i kroz brošure.
- Sprovedena je kampanja „Ranac pun priča”, čiji je cilj da motiviše i privuče nove volontere. Na konkurs je pristiglo 25 volonterskih priča, od kojih su najatraktivnije objavljene i nagrađene.
- Održana su tri promotivna i pripremna događaja za volonterske kampove, gde je 250 mladih imalo priliku da se informiše i pripremi za odlazak na kamp.
- Nekoliko aktivnosti sa volonterima nakon sezone kampova okupila su preko 300 mladih.
- Izrađena je i promovisana platforma „Uključi se” za informisanje i umrežavanje volontera, neformalnih grupa, privrede, udruženja građana i drugih aktera. Preko 100 neformalnih grupa koristilo je platformu za podnošenje predloga projekata.
- Povećan broj volontera za 10% u odnosu na prethodnu godinu.
- Preko 60% volontera je zadovoljno ili veoma zadovoljno učešćem na aktivnostima i pokazuju spremnost za dalje uključivanje.
- Obeležen Dan mladih u Specijalnom rezervatu prirode „Obedska bara”, gde je učestvovalo oko 50 mladih i Međunarodni dan volontera sa 50 učesnika.
- Organizovan je konkurs i dodeljena nagrada „Volonteri prirodi pomeiri”.

Pokazatelji ostvarenja Programskog operativnog cilja 1.3.

- Inicirano je formiranje mreže partnerskih organizacija koja će doprinositi kreiranju funkcionalnog zakonodavnog okvira za volontizam.
- Više od 70 različitih aktera čine neformalnu mrežu „Mladi zakon”. Među njima su mesne zajednice, opštine, udruženja, kancelarije za mlade, ministarstva, međunarodne organizacije.
- MIS je u toku 2024. godine učestvovao na osam međunarodnih sastanaka, bio je član Edukativnog tima Alijanse i učestvovao u barem pet radnih grupa u okviru ove mreže.

Pokazatelji ostvarenja

Programskog operativnog cilja 2.1.

➤ Sagledane su potrebe oko 150 OCD za finansijsku podršku i podršku u podizanju kapaciteta.

➤ Formulirane preporuke koriste se u planiranju programa podrške za 2025. godinu.

➤ Definisani zaključci su podeljeni sa ispitanicima i kao važne ih je verifikovalo preko 70% ispitanika.

➤ Podržano je deset mreža OCD – preko 40 udruženja građana za realizaciju projekata kroz EKO-SISTEM program.

➤ 30% podržanih organizacija unapredilo je svoje kapacitete za upravljanje projektima.

➤ 10% podržanih organizacija efikasnije radi na praćenju sprovođenja politika životne sredine (samostalno u lokalnim zajednicama, kao deo nacionalnih/lokalnih mreža).

➤ Podržano deset neformalnih grupa građana (NFG) kroz program „Heroji u zelenoj boji”.

➤ Dokumentovano i promovisano preko 10 primera dobre prakse projekata OCD.

➤ Održana su dva sastanka mreže Zelena stolica.

➤ Promovisani su pozivi za učešće OCD-a u radnim grupama i radnim telima preko Arhus centra Novi Beograd.

➤ Koordinisan je rad mreže OCD Zelena stolica.

Pokazatelji ostvarenja Programskog operativnog cilja 2.2.

➤ 65 NFG je obučeno za sprovođenje projekata.

➤ 70% polaznika/volontera je zadovoljno ili veoma zadovoljno učešćem u aktivnostima i pokazuje spremnost za dalje uključivanje (prati, učestvuje na događajima, treninzima, priključuje se drugim inicijativama).

➤ Sagledane potrebe deset organizatora kampova, preko 20 lidera kampova i preko 100 volontera; formulirane preporuke koriste se u planiranju programa podrške 2025. godine. Održane su dve obuke za lidere kampova, u saradnji sa partnerima iz inostranstva, tokom kojih je obučeno 12 mladih lidera iz Srbije, dok je na individualnim sastancima pripremljeno još 13 lidera kampova

➤ Izgrađeni kapaciteti organizatora kampova u 11 lokalnih zajednica širom Srbije: Golubinci, Kragujevac, Sremski Karlovci, Topli Do, Totovo selo i Orom, Perućac, Obedska bara, Pećinci, Deliblato, Ražana, Povlen.

➤ Preko 30% lidera kampova nastavlja saradnju sa MIS-om, uključuje se u volonterske programe MIS-a i unapređuje lične kompetencije.

➤ Realizovana su 42 „Šta nam teško” volonterska projekta na teritoriji 22 lokalne zajednice u Srbiji, na kojima je učestvovalo preko 500 mladih. Ukupan broj članova neformalnih grupa je bio 245, pored toga još oko 250 volontera je uključeno u njihove aktivnosti, a preko 500 građana prisustvovalo njihovim događajima.

➤ 233 volontera razmenjeno na 13 kampova u Srbiji i preko 90 projekata širom sveta. Pred toga, MIS je pripremio i poslao devet volontera na dugoročno volontiranje u okviru European Solidarity Corps programa.

➤ 35% mladih koji su prošli kroz programe je nastavilo da se društveno angažuje.

➤ 50% mladih koji su učestvovali u aktivnostima je unapredilo znanja iz zaštite životne sredine.

➤ Preko 500 građana je informisano o volonterskim kampovima kroz 10 obrazovnih i informativnih sesija.

➤ 60% građana pokazuje veći stepen informisanosti i zadovoljstvo učešćem u sesijama.

Pokazatelji ostvarenja Programskog operativnog cilja 2.3.

➤ MIS je učestvovao u radu četiri formalne radne grupe za razvoj javnih politika i propisa (Strategija zaštite životne sredine, Strategija primene Arhuske konvencije u Srbiji, Program zaštite prirode i Akcioni plan za sprovođenje Strategije upravljanja vodama Republike Srbije).

➤ Održano je preko 20 sastanka, događaja i jedan proces onlajn prikupljanja mišljenja („Kaži-ukaži”) koji vode ka formulaciji preporuka i stavova za učešće u procesima donošenja odluka.

➤ Unapređen je rad na Zelenim kartama – revidirani elementi metodologije u skladu sa promenama propisa i nalazima primene metodologije u praksi.

➤ Preko 20 OCD je obučeno za praćenje primene politika u oblasti zaštite životne sredinu u lokalnim samoupravama na godišnjem nivou.

➤ Kao rezultat mentorskog rada Koalicije 27 preko 70% polaznika je zadovoljno ili veoma zadovoljno učešćem u aktivnostima i pokazuju spremnost za dalje uključivanje/zagovaračku inicijativu.

➤ Preko 20 pojedinaca iz institucija učestvovalo je u različitim događajima koje je organizovao MIS ili partnerske organizacije.

➤ MIS je učestvovao i pisanju tri poglavlja Izveštaja iz senke za Poglavlje 27.

➤ Prikupljeni su i obrađeni podaci za Zelene karte iz 17 lokalnih samouprava.

➤ Pripremljen, odštampan i promovisan je Izveštaj iz senke „Godine prolaze, mi stojimo”.

Jedan od prioriteta rada MIS-a je bio Programski operativni cilj 2.1. koji se odnosi na osnaživanje OCD za aktivno učešće u reformama u okviru procesa EU integracija u oblasti životne sredine i klimatskih promena (Klaster 4, Poglavlje 27, Zelena agenda) kroz program izgradnje kapaciteta, a koji obuhvata obrazovnu i finansijsku podršku i podršku kroz umrežavanje na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou. Tim MIS-a, u saradnji sa stručnjacima, prikupljao je i procenjivao potrebe OCD za podrškom u delovanju u lokalnim zajednicama u definisanim prioriternim oblastima zaštite i unapređenja životne sredine. Nalazi su uključeni u godišnje istraživanje (Rezultat 2.1.). Tokom 2024. godine sprovedeni su programi podrške udruženjima građana za realizaciju inicijativa/projekata za zaštitu i unapređenje životne sredine na nacionalnom i lokalnom nivou (Rezultat 2.3.1.). Takođe, sprovedeni su programi podrške neformalnim grupama građana za realizaciju inicijativa/projekata za zaštitu i unapređenje životne sredine na nacionalnom i lokalnom nivou (Rezultat 2.3.2.). MIS u kontinuitetu dokumentuje primere dobrih praksi (uticaja projekata na lokalnom nivou, izgradnje kapaciteta, učešća u donošenju odluka, itd. i promovise ih na nacionalnom, lokalnom i međunarodnom nivou (Rezultat 2.4.1.). Kroz različite aktivnosti, saradnju sa drugim udruženjima građana i pojedinim institucijama ojačani su mehanizmi za učešće građana u procesima donošenja odluka na nacionalnom nivou (Rezultat 2.10.).

Programski operativni cilj 2.2. je specifičnost i predstavlja neku vrstu tradicije MIS-a. Volonterski servis Srbije radi na osnaživanju OCD, partnera, neformalnih grupa i pojedinca za realizaciju volonterskih programa/kampova kroz program izgradnje kapaciteta koji pruža obrazovnu i finansijsku podršku, kao i podršku kroz unapređenje međunarodne saradnje za razmenu volontera. U 2024. godini su razvijeni i realizovani obrazovni programi za različite aktere na prioritetne teme (Rezultat 2.2.). Utvrđeni su izazovi i potrebe različitih aktera za podrškom za realizaciju volonterskih programa i programa zaštite životne sredine i nalazi su uključeni u godišnje istraživanje (Rezultat 2.5.). Razvijeni su i realizovani obrazovni programi i mentorstvo za lidere i organizatore kampova (Rezultat 2.6.). Kroz projekat „Mladi su zakon” realizovana je podrška volonterskim projektima NFG (Rezultat 2.7.). Realizovana je razmena preko 100 volontera koji su učestvovali na preko 50 kampova/programa (Rezultat 2.9.). Kroz realizaciju obrazovnih i informativnih sesija na temu razmene volontera povećana je svest građana, kao i motivacija za volontiranje (Rezultat 2.11.).

Iako su društvene-politički izazovi u 2024. godini bili veliki, postignut je skroman napredak i u dostizanju Programskog operativnog cilja 2.3. Osnažene su institucije i OCD za uključivanje javnosti i građansko učešće u procesima donošenja odluka od značaja za zaštitu i unapređenje životne sredine i praćenja razvoja i primene politika koje regulišu oblast životne sredine i klimatskih promena. Korišćenjem različitih alata i kroz programe izgradnje kapaciteta ojačane su OCD za učešće u procesima donošenja odluka i praćenja razvoja i primene politika koje regulišu oblast životne sredine i klimatskih promena (Rezultat 2.13.). Na lokalnom nivou, kroz „EKO-SISTEM” program, senzibilisane su neke institucije za uključivanje javnosti i građansko učešće u procesima donošenja odluka (Rezultat 2.14.). Izrađen je i objavljen Izveštaj iz senke Koalicije 27 i kreirani su materijali za komunikaciju sa građanima (Rezultat 2.15.).

Kroz realizaciju preko deset obrazovnih događaja na teme od interesa za zaštitu i unapređenje životne sredine u saradnji sa parterima sa platforme (Rezultat 3.6.), uspostavljene su osnove za razvijanje platforme za obrazovanje koja okuplja eksperte, aktere iz oblasti obrazovanja (obrazovne institucije, institute, istraživačke jedinice), međunarodne i domaće OCD koji prepoznaju teme i potrebe različitih ciljnih grupa za obrazovanjem u domenu zaštite životne sredine (Programski operativni cilj 3.1.).

MIS je intenzivno radio na razvijanju inovativnih obrazovnih programa i njihovom integrisanju u odgovarajuće projekte - aktivnosti (Programski operativni cilj 3.2.). Realizovane su prilagođene obuke usmerene na jačanje kapaciteta pojedinaca i mladih profesionalaca, neformalnih grupa građana, OCD, nastavnog kadra, upravljača zaštićenih područja i poslanika, na osnovu njihovih potreba i interesovanja (Rezultat 3.5.).

Realizovana je minimum jedna nacionalna kampanja godišnje o potrebi zaštite životna sredine i održivom razvoju (Rezultat 3.7.), uspostavljanje i iniciranje mehanizma za saradnju i informisanje građana u opštinama i zaštićenim područjima (Rezultat 3.8.), podignuta je svest građana o potrebi zaštite i očuvanja životne sredine kao izvorne vrednosti i unapređeni su kapaciteti za učešće u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou (Programski operativni cilj 3.3.)

Programski strateški cilj 3. Povećana lična odgovornost i kompetencije građana u odnosu prema životnoj sredini kao rezultat inovativnih obrazovnih programa.

Pokazatelji ostvarenja

Programskog operativnog cilja 3.1.

➔ Identifikovane su institucije, istraživačke i obrazovne jedinice i organizacije za uspostavljanje platforme za obrazovanje u oblasti životne sredine.

➔ Održano pet radionica za organizacije civilnog društva u okviru „EKO-SISTEM” programa.

➔ Održana su dva edukativna događaja o oblastima iz Poglavlja 27 - Izveštaj iz senke (u Beogradu i Novom Sadu).

➔ 70% polaznika je zadovoljno ili veoma zadovoljno učešćem na aktivnostima i pokazuju spremnost za dalje uključivanje (prati, učestvuje na događajima - treninzima, priključuje se kao volonter, priključuje se drugim inicijativama).

➔ Održana su dva dvodnevna edukativna seminarra za nastavnike i rukovođeće osoblje srednjih poljoprivrednih škola (više od 50 učesnika iz 13 škola).

Pokazatelji ostvarenja

Programskog operativnog cilja 3.2.

➔ Objavljena su dva onlajn-kursa: Volontiranje za prirodu i Poljoprivreda i klimatske promene.

➔ 250 novih polaznika onlajn-kurseva, 313 prijava na kurseve i 126 izdatih sertifikata.

➔ Preko 80% polaznika koji su popunili evaluaciju je zadovoljno ili veoma zadovoljno sadržajem kurseva.

➔ Održano predavanje o radu OCD na zaštiti životne sredine narodnim poslanicima, na seminaru u Loznici.

➔ U saradnji sa OEBS-om pripremljen je materijal za Zelenu digitalnu platformu Narodne Skupštine Republike Srbije.

➔ MIS - Arhus centar Novi Beograd organizovao je panel Recept za zelenu tranziciju.

➔ Preko 80% učesnika je zadovoljno ili veoma zadovoljno formom i sadržajem događaja.

➔ Kroz 16 međunarodnih razmena 50 mladih pojedinaca je prošlo kroz treninge ličnog razvoja i unapredilo svoja znanja i veštine iz oblasti ekologije, interkulturalnosti, održivosti i steklo veštine vođenja grupe.

➔ Od preko 30 poljoprivrednih škola koje postoje u Srbiji, šest je uvelo predmet Klimatske promene u poljoprivredi, a preko 75% je dobilo priručnik.

Pokazatelji ostvarenja

Programskog operativnog cilja 3.3.

➔ Kroz kampanju „Ne kupuj. Stvaraj!” informisano je više od 366.000 građana kroz društvene mreže i preko dva miliona građana kroz druge medije, a preko 60 umetnika izložilo je svoje radove na zajedničkom događaju u Beogradu.

➔ Realizovana je kampanja „Kornjača spornača”, kroz crowdfunding mehanizam, u saradnji sa SRP „Kraljevac” 208 donatora (građana, udruženja, malih i srednjih preduzeća) doniralo je novac za zaštitu prirode.

➔ Na Sajmu poljoprivrede 2024. u Novom Sadu promovisan je obrazovni materijal Klimatske promene u poljoprivredi.

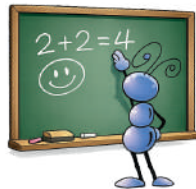
➔ MIS je pomogao iniciranje Saveta korisnika u zaštićenim područjima: SRP „Palić - Ludaš” i zajednici SRP „Carska bara”, PP „Rusanda”, SRP „Ritovi Donjeg Potisja”.

➔ Podržani su NP „Tara” i SRP „Peštersko polje” kroz dodelu finansijskih sredstava putem konkursa. Podržani upravljači povećali su transparentnost i unapredili saradnju sa lokalnom zajednicom.

Glavni izazovi u 2024. godini za sprovođenje aktivnosti i dostizanje ciljeva su bili u radu na politikama zaštite životne sredine i u dijalogu sa institucijama. Posebno je bilo izazovno koordinisanje rada Zelene stolice – mehanizma koji bi trebalo da omogućavaju učešće OCD u radu Odbora za životnu sredinu Narodne Skupštine. Zbog političke nestabilnosti i niza negativnih stavova i optužbi pojedinih narodnih poslanika upućenih organizacijama, saradnja sa Narodnom Skupštinom se svodila na povremenu i ograničenu razmenu informacija.

Takođe, saradnja sa izvršnom granom vlasti je bila ograničena, iako je MIS učestvovao u radu nekoliko radnih grupa. Dijalog sa donosiocima odluka je izostajao u bitnim trenucima, a razmena informacija i pristup važnim informacijama o životnoj sredini su bili ograničeni. Krajem 2024. godine, zbog protesta, stanje je pogoršano.

5. NAUČENE LEKCIJE

Monitoring, evaluacija i učenje su bili veoma važni segmenti rada MIS-a.

MIS tim je učio iz rezultata i redovno ih procenjivao, razmišljao o naučenim lekcijama i integrisao ih u naredne aktivnosti.

Jedna od najpoznatijih teorija o učenju, Kolbov iskustveni ciklus učenja, korišćena je jer podržava opšti metodološki pristup MIS – konkretno iskustvo – raditi ili doživljavati nešto novo ili ponavljati postojeće iskustvo (u komunikaciji, u implementaciji grantova, u donošenju odluka). Konkretna iskustva dovela su do refleksivnih zapažanja – razmišljanja o onome što se dogodilo i zaključivanja iz iskustva.

Konkretno iskustvo pomoglo je ciljnim grupama da nauče o zaštiti životne sredine i prirode, da saraduju, da sprovede bolje projekte, da postanu obrazovani građani koji donose ekološki prihvatljive izbore I odluke.

Prednosti primene naučenih lekcija su: poboljšana efikasnost (pojednostavljeni procesi, bolja organizacija i raspodela poslova); bolje upravljanje rizicima (prepoznali potencijalne probleme i implementirali proaktivne strategije za

„Teško je proceniti koliko je u 2024. godini bilo direktnih i indirektnih pritisaka na životnu sredinu, na udruženja građana, na vladavinu prava, slobodu govora, demokratske procese i slično. Vreme uloženo u planiranje na nivou MIS-a, redovan monitoring i procenu rizika su se višestruko isplatili. U nestabilnim vremenima, naučili smo da Strateški i Akcioni plan, zajedno sa projektnim planovima, daju stabilnost i pružaju sigurnost. Dobro planiranje na nivou organizacije je i „veta u leđa” i „sigurna luka”.

Menadžerka programa zaštite životne sredine MIS

„Zbog političke situacije, medijski prostor u Srbiji, naročito na društvenim mrežama, bio je preplavljen informacijama i sponzorisanim objavama. Uprkos nastaloj situaciji, uspešno smo prevazišli izazove i uspehli da održimo svoju vidljivost i interesovanje publike i da doprinesemo podizanju svesti o klimatskim promenama i zaštiti životne sredine. U 2024. naučili smo da uvek treba da budemo spremni da modifikujemo i finansijski podržimo komunikacijske aktivnosti.”

Koordinatorica komunikacija MIS

„Ovo je već četvrta godina pružanja podrške OCD koje se bave zaštitom životne sredine, a koje su fokusirane na zaštitu prirode, očuvanje biodiverziteta i klimatske promene. Možemo da se pohvalimo da sa njima imamo partnerski odnos i da gradimo međusobno poverenje i doprinosimo efikasnosti i unapređenom kvalitetu upravljanja projektima. Na osnovu njihovih potreba i sugestija za unapređenja, kreiramo naredne cikluse 'EKO-SISTEM' podrške i radimo na jačanju kapaciteta civilnog sektora u Srbiji. Ono što smo naučili je da je umrežavanje ključ uspeha organizacija civilnog društva, jer umrežavanjem pojedinačne organizacije jačaju svoje kapacitete, postaju uticajnije i vidljivije.”

Koordinatorica projekata MIS-a

„U 2023. godini smo započeli planiranje nečega potpuno novog za našu organizaciju, a u 2024. smo se upustili u avanturu sprovođenja kampanje građanskog doniranja za prirodu. Bio je to veoma složen proces koji je uključio brojne predradnje, prolongiranja, adaptacije, ad hoc aktivnosti, nove saradnike... Tokom njega najpre smo zaslužili status „transparentne organizacije”, potom smo osvežili kontakte sa bazom podrške organizaciji, primenjivali poznata i upuštali se po prvi put u nova medijska iskustva (sa formatima i sa subjektima), stekli vrlo posvećene saradnike za buduće akcije, i još mnogo toga. I kada je izgledalo da „Kornjača Spornjača“ neće ispuniti svoj cilj, doneli smo odluku da ne odustajemo. Znali smo da ovakve akcije mogu biti vrlo neizvesne. Između želje da doprinesemo zaštiti prirode (kao i upravljajućem zaštićenog područja, mladim biologima istraživačima) i namere da građanima damo siguran i pouzdan put da pomognu zaštiti prirode, uložili smo natprosečne napore. Zaključili smo da je kampanja „Kornjača spornjača”, iako jedna od pionirskih inicijativa davanja za prirodu u Srbiji, bila nešto novo i lepo u svetu donacija. Ipak, uspela je zahvaljujući velikom udelu samih ekoloških aktivista, prijatelja i članova organizacija civilnog sektora, koji su doprineli da finansijski cilj bude ostvaren te da se planirana oprema nabavi. Biznis sektor gotovo da nije imao sluha za ovu inicijativu. Građani su nas uočili u medijskim gostovanjima i reagovali ponajviše direktnim akcijama „spašavanja kornjača”. Influencerska pomoć je doprinela većoj vidljivosti kampanje, ali je njegov investicijski saldo „pozitivna nula”. Kreativna snaga tima okupljenog oko kampanje, koji je brojao oko 20 članova, narasla je kroz edukativnu vrednost proizvoda nastalih tokom nje. Celokupno učenje vredelo je daleko više od finansijskog cilja i svih pokrenutih resursa.”

Koordinatorica TEP projekta i MIS-ove aktivnosti „Moje parče prirode”

„Mladi istraživači Srbije više i nisu toliko mladi. Ulazeći u šestu deceniju postojanja, i dalje verujemo da su za ostvarenje većih društvenih promena neophodni svi građani, uključujući i starije, koji sa sobom nose dragoceno znanje, stečeno bogatim iskustvom i decenijama rada. U tom duhu, kroz nove projekte posvećene zaštiti prirode, prepoznali smo penzionere kao važnu ciljnu grupu koju želimo da uključimo u naše aktivnosti. Verujemo da mnogi od njih žele da svoje vreme ispune društvenokorisnim angažmanom, te ćemo nastojati ne samo da im ponudimo prikladne aktivnosti već i da stvorimo prostor za veću međugeneracijsku saradnju – jer upravo ona može dovesti do trajnijih i kvalitetnijih rezultata.“

Menadžer omladinsko-volonterskog programa MIS-a

6. AKTIVNOSTI I UČINCI U 2024. GODINI

Programski strateški cilj 1. Volontiranje je prepoznato kao važan alat za razvoj zajednica i uspostavljeni su mehanizmi i programi volontiranja širom Srbije koji doprinose jačanju kapaciteta društva za održivi razvoj.

OPC 1.1. Razvijeni su raznovrsni volonterski programi, koji doprinose razvoju lokalnih zajednica, fokusirajući se na teme vezane za održivi razvoj i zaštitu životne sredine, kroz obrazovanje, finansijsku podršku i umrežavanje.

Volonterski servis Srbije kontinuirano šalje volontere na volonterske aktivnosti/programme u inostranstvo i u Srbiji. U 2024. godini MIS je poboljšao svoj vizuelni identitet na društvenim mrežama, stvorio potpuno novu platformu za podršku projektima neformalnih grupa i povećao broj volontera i pratilaca na društvenim mrežama. U toku su i naponi da se poboljšaju uslovi za volontiranje kroz različite projekte koji se odnose na unapređenje platforme za razmenu volontera, stvaranje projekata koji poboljšavaju sigurnost volontera na kampovima i osmišljavanje novih seminara za koordinatore razmene volontera i vođe kampova.

MIS je razvio i sproveo širok spektar volonterskih programa koji se direktno bave razvojem zajednice i održivošću životne sredine, izgradnjom kapaciteta za održivi razvoj na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou, sa snažnim naglaskom na učešće mladih i zaštitu životne sredine.

Pored kampova, kao stuba volontersko-omladinskog programa MIS-a, tokom 2024. godine podržano je preko 50 projekata neformalnih grupa, poslato 18 volontera na dugoročno volontiranje širom Evrope, kao i učesnika deset omladinskih razmena. Tokom cele godine MIS se aktivno uključivao u brojne aktivnosti mreže Alijansa.

Rađeno je na jačanju postojećih i uspostavljanju novih partnerstava i modela saradnje na nivou pojedinačnih kampova. Volonterski kampovi su organizovani u saradnji sa: Udruženjem „Živimo zajedno” iz Golubinaca, Udruženjem „Sabo Deneš” iz Totovog Sela, Društvom istraživača „Vladimir Mandić Manda” iz Valjeva, USR „Deliblatsko jezero” iz Deliblata, Udruženjem „Zeleni mir Srbija”, Asocijacijom „Sport za sve”, Udruženjem „Olimpijsko selo Ražana”, Udruženjem „Zeleni pogled” iz Kupinova, „Ja volim Topli Do”, Pokretom gorana Vojvodine.

Organizovano je **pet nacionalnih i devet međunarodnih volonterskih kampova na kojima je učestvovalo 82 volontera iz 13 zemalja i 50 volontera iz Srbije. Podršku na kampovima je dalo i preko 100 lokalnih volontera.**

Volonterski kamp „Oasis in Golubinci” je organizovalo Udruženje „Živimo zajedno” u julu 2024. godine, u Golubincima. Cilj volonterskog kampa je bio pružanje pomoći i podrške radu životne i radne zajednice za osobe sa intelektualnim smetnjama u razvoju. Pružena je podrška korisnicima i domaćinima u obavljanju brojnih aktivnosti predviđenih programom kampa i najvažnije, uspostavljena je komunikacija i socijalizacija osoba sa smetnjama u razvoju sa volonterima iz redovne populacije iz različitih krajeva sveta. Dva kamp lidera, 11 volontera i šest korisnika su uspjeli da oslikaju zid dužine pet metara, ali i izrade veliki mozaik sa motivom planete Zemlje, sastavljen od par stotina kamenčića.

Volonterski kamp „Totovo Squad in action and Windmill festival” je organizovan uz saradnju Udruženja „Sabo Deneš” i „Wemsical Serbia”, u avgustu 2024. godine. Kamp je organizovan po treći put, a prvi put ove godine, deo kampa se održao na prostoru „Festivala Vetrenjača”, koji se održao u obližnjem selu Orom. U prvom delu kampa volonteri su pomagali organizaciji ovog alternativnog umetničkog festivala koji, pored muzičkog programa, ima kao cilj i edukaciju posetilaca o različitim ekološkim temama. Drugi deo kampa održao se u Totovom Selu i promovisao je razvoj lokalnih zajednica i radio na unapređenju turističke ponude kroz renoviranje i izgradnju makete Malog Dunava i okolnih skulptura i info-tabli. Na kampu je učestvovalo osam internacionalnih i dva nacionalna volontera.

Volonterski kamp „ECO Tent” je u avgustu 2024. godine organizovalo Društvo istraživača „Vladimir Mandić Manda”. Cilj volonterskog kampa bio je okupljanje mladih iz celog sveta radi ekološkog osveščivanja i kvalitetnog provođenja vremena u prirodi. Organizatori su pratili interesovanje volontera i prema tome organizovali radionice i predavanja na temu ekologije, speleologije, etnologije, ali i mekih veština poput javnog govora i pripremanja prezentacije. Volonteri su bili upoznati sa radom organizacije, što ih je inspirisalo da samostalno pokrenu inicijative i istraživanja u svojim zemljama. Na kampu je učestvovalo osam volontera iz inostranstva i tri lokalna volontera.

Volonterski kamp „Priče s jezera” je organizovalo udruženje Sportskih ribolovaca „Deliblatsko jezero”, u SRP „Kraljevac”. Kamp je organizovan krajem jula i početkom avgusta 2024. godine. Dvanaest volontera je uređivalo mobilijar duž obale jezera Kraljevac, mesta za odmor i ribolov, uklanjalo invazivne drvenastih i zeljastih vrsta biljaka. Rezultat rada je uklonjeno smeće u dužini od 2 km, uređeno devet klupi i tri stola, uređena dva mesta za odmor i ribolov, uklonjene invazivne drvenaste i zeljaste biljne vrste sa 1 ha.

Volonterski kamp „Gledić Zove” je organizovalo Udruženje „Zeleni mir Srbija”, sa ciljem edukacije dece i mladih, socijalizacije i rada sa osobama sa invaliditetom, uklanjanja divljih deponija, rad u lokalnoj zajednici, seoskih poslova. Kamp „Gledić Zove” se realizovao u proširenoj formi paralelno sa prvim Humanitarnim kampom za decu. Kamp je organizovan u avgustu 2024. godine.

Volonterski kamp „Eko rekreativni kamp” je organizovala Asocijacija „Sport za sve” u avgustu 2024. na jezeru Perućac. Tokom kampa je priobalje jezera Perućac čišćeno od plastičnog otpada, a volonteri su upoznati sa vezama ekologije i sportsko-rekreativnih kampova.

Volonterski kamp „Olimpijsko selo Ražana” je održan u avgustu 2024, a organizator je bilo Udruženje „Olimpijsko selo Ražana”. U planinarenju i pešačenju pređeno je više od 30 km u dva dana. Cilj je bio promovisanje pešačenja, planinarenje pa i u budućnosti biciklistička staza od Ražane do Taorskog vrela. Obeležen je ulaz na stazu od magistralnog puta, kao i oznaka 4,7 km do vrha Kozomora od magistralnog puta.

Volonterski kampovi „Archeofun I i II, Obedska bara” organizovalo je Udruženje „Zeleni pogled” iz Kupinova. Cilj kampova je bio pomoć pri sistematskim arheološkim istraživanjima i širenje znanja o srpskoj srednjevekovnoj istoriji i tradiciji. Kampovi su organizovani u avgustu i u septembru 2024. godine.

Volonterski kamp „Birds ELDORADO, Obedska bara” organizovalo je Udruženje „Zeleni pogled” iz Kupinova u avgustu 2024. godine. Saradnja je ostvarena sa Turističkom organizacijom Opštine Pećinci, JP „Vojvodina šume”, lokalnom samoupravom Opštine Pećinci. Volonteri su bili smešteni u prostorijama Turističke organizacije, JP „Vojvodina šume” je logistički bilo uključeno u rad na terenu, lokalna samouprava je medijski pokrila kamp. Lokalni volonteri su povremeno bili uključeni u projekat. Cilj je bio uklanjanje invazivnog rastinja u delu Specijalnog rezervata prirode „Obedska bara”.

Volonterski „Kamp slobodnih reka i planina 2024” je organizovalo Udruženje „Ja volim Topli Do” na Staroj planini, u avgustu 2024. godine. Cilj volonterskog kampa bio je uređenje sela kao deo priprema za organizaciju petog Festivala slobodnih reka i planina, s namerom promocije prirodnih lepota Stare planine kao područja od izuzetnog značaja, ali i Toplog Dola kao turističkog mesta i slobodne ekološke zone.

Volonterski kamp „Knights in Shining Armor” je u septembru 2024. godine organizovalo Udruženje „Pokret gorana Vojvodine”. Cilj kampa je bio da se organizuje i unapredi program manifestacije „Viteški dan”, koji je organizovan u saradnji „Pokreta gorana Vojvodine” i Udruženja „Beli vukovi”. Program koji su pripremali volonteri kampa je bio namenjen deci i mladima. U sklopu kampa je napravljen obrazovno-promotivni događaj za manifestaciju u kojoj su učestvovali volonteri.

Tokom 2024. godine MIS volonteri učestvovali su na 95 kampova širom Evrope, ali i u Mongoliji, Japanu i Kolumbiji (ukupno 118 volontera).

Cilj projekta **Nacionalni program volontiranja „Mladi su zakon 2024”** je jačanje omladinskog aktivizma i unapređenje uslova za volontiranje među mladima i za mlade. Osnovna ideja ovog programa je promovisanje značaja volontiranja, afirmisanje volonterskog rada i unapređenje volonterskog programa u našoj zemlji. Projekat direktno doprinosi opštem cilju Strategije za mlade: „Aktivizam i aktivno učešće mladih” i njegovim specifičnim ciljem 3, tako što doprinosi stvaranju povoljnog okruženja za volontiranje među mladima i za mlade i osnaživanju udruženja koja sprovode omladinske aktivnosti i KZM za sprovođenje volonterskih aktivnosti. Nastavljeno je podizanje kapaciteta: obuku za lidere kampova prošlo je 25 učesnika (kroz dve grupne i više individualnih obuka); organizovana je i onlajn-obuka za 65 predstavnika neformalnih grupa kroz „Šta nam teško” (ŠNT) program.

Šestu godinu zaredom organizovan je konkurs za podršku projekata lokalnog aktivizma mladih na koje se prijavilo 69 neformalnih grupa, a podržane su 42 grupe iz 22 okruga.

Tokom projekta **„YOUTH PATH”**, koji je MIS sproveo u saradnji sa partnerima sa Azorskih i Kanarskih ostrva, testirani su programi podrške lokalnim inicijativama EU i njihov efekat na lokalnu zajednicu u kontekstima nestandardnih okvira EU (ostrvskih regija i zemalja koje su u procesu pridruživanja EU). Kroz trening za mentore, održan u martu 2024. na ostrvu San Migel, obučena su četiri predstavnika MIS-a da pruže podršku mladima u lokalnim inicijativama koje sprovode najčešće udruženi u neformalne grupe. Tokom 2024. godine podržane su dve neformalne grupe: „Kako živeti bez otpada?” (cirkularna ekonomija), projekat neformalne grupe iz Kikinde i projekat „Si ti okej” (mentalno zdravlje mladih) neformalne grupe „Tebrizam” iz Bora.

Cilj projekta **C.L.I.C.** – Osnaživanje zajednice dugoročnih volontera je osnaživanje organizacija koje pružaju podršku volonterima na dugoročnim projektima European Solidarity Corps, kako bi se povećao uticaj koji program ima na inkluziju, zaštitu životne sredine i širenje evropskih vrednosti. U aprilu 2024. godine MIS je zajedno sa ostalim partnerima na projektu, u Talinu, u Estoniji organizovao seminar „C.L.I.C. Blooming laboratorija” na kojem je učestvovalo 22 ESC volontera i koji su imali priliku da zajedno rade na unapređenju veština i razvijanju ESC ličnih projekata. Kroz C.L.I.C. projekat podržane su organizacije sa preko 2.500 primera dobre prakse, unapređena je mobilna aplikacija „ESC Buddy” koja volonterima olakšava boravak na dugoročnim projektima; kreiran je jednodnevni trening za mentore volontera i podržano preko 40 ličnih projekata širom Evrope, pokazavši time uticaj ESC programa na lokalnu zajednicu.

MIS je nastavio saradnju sa zainteresovanim kompanijama i organizovao volonterske akcije za korporativne volontere i u 2024. godini. (detalji se nalaze u poglavlju 16. ovog izveštaja)

OPC 1.2. Povećana informisanost javnosti o vrednostima volontiranja za razvoj društva/lokalnih zajednica i dobitima od programa volontiranja koji se realizuju u partnerstvu sa OCD, lokalnim samoupravama, školama, neformalnim grupama, privredom itd.

Kroz projekat **„Uključi se”** MIS je razvio novu digitalnu platformu sa interaktivnom mapom koja prikazuje inicijative mladih, koja je privukla oko 6.700 posetilaca. Na platformi su objavljena četiri otvorena poziva, što je rezultiralo izborom i podrškom 52 projekta („Šta nam teško”, „Youth Path”, FAO) od preko 130 prijava. Ovi projekti podrške angažovali su više od 1.000 volontera u različitim aktivnostima. MIS je takođe organizovao sastanak sa deset kompanija, čiji je cilj povezivanje poslovnog sektora sa svetom volontiranja i negovanje partnerstava i mogućnosti podrške između kompanija, neformalnih grupa i drugih ključnih aktera. Podrška izradi platforme je bila kroz projekat „ACCTING – Zajedno za inkluzivan evropski Zeleni dogovor”

(Horizont 2020 Program Evropske unije za istraživanje i inovacije), gde je MIS bio među deset podržanih organizacija u Evropi koje su tokom 2024. godine sprovodile pilot-projekte.

MIS je 2024. godine pokrenuo **kampanju „Ranac pun priča”**, koja se sastojala od takmičenja u pisanju iskustava, kako bi se podelila i promovisala inspirativna volonterska iskustva. Kampanja je imala za cilj promovisanje kulture volontiranja, prikazivanjem priča iz stvarnog života koje su odjeknule kod mladih ljudi i lokalnih zajednica, značajno povećavajući vidljivost i uvažavanje volontiranja. Rezultati ove kampanje, zajedno sa rezultatima programa „Mladi su zakon 2024”, predstavljeni su na Međunarodnom danu volontera 5. decembra. Tokom radionice o razvoju veština, koja je održana u okviru Dana volontera, neki volonteri su predstavili svoje projekte sa kampova i razmena, omogućavajući drugima da čuju o iskustvima, uče od njih i dobiju inspiraciju da se uključe u slične inicijative.

Dodeljena je **Nagrada „Volonteri prirodi po meri 2024”**, kojom se slavi važna uloga volontera u aktivnostima zaštite prirode u Srbije. Konkurs je realizovan tokom aprila 2024. i prispelo je 16 nominacija. Na svečanosti, održanoj na Međunarodni dan biodiverziteta, 22. maja, u Zaštićenom području „Veliko ratno ostrvo” u Beogradu, istaknuta je moć volontiranja u pokretanju pozitivnih promena. Ovaj događaj je promovisao vrednosti volonterizma, saradnje i učešća građana. Takođe je prikazan pozitivan uticaj volonterskih programa koji se sprovode u partnerstvu sa OCD, školama, neformalnim grupama i preduzećima.

Dodatno, tokom monitoring poseta volonterskim radnim kampovima, organizatori su upoznati sa mogućnostima i prednostima programa European Solidarity Corps (ESC). Proširenje ESC akreditacije lokalnih partnera MIS-a i organizacija međunarodnih volonterskih aktivnosti pružilo bi dodatnu podršku kampovima i volonterima.

OPC 1.3. Unapređen kvalitet volonterskih programa i zakonodavnog okvira za volontiranje kroz promociju i primenu međunarodnih standarda u volontiranju.

Kontinuiranim angažovanjem u mreži Alijansa evropskih volonterskih organizacija, MIS je ojačao svoju posvećenost međunarodnoj saradnji, izgradnji kapaciteta i promovisanju održivog razvoja kroz volontiranje mladih. MIS je izabran za domaćina Tehničkog sastanka Alijanse u 2025. godini, najvećeg sastanka međunarodnih volonterskih organizacija na svetu.

Kroz **projekat „C.L.I.C. (Community, Learning, Inclusion, Change)”** ojačane su organizacije i dugoročni volonteri u okviru European Solidarity Corps (ESC), prikupljeno je više od 2.500 primera dobrih praksi, poboljšana mobilna aplikacija ESC Buddy, razvijena mentorska trening sesija i podržano više od 40 ličnih projekata širom Evrope.

Tokom 2024. godine u okviru omladinsko-volonterskog programa MIS je bio izuzetno aktivan u mrežama i telima koje zagovaraju i rade na kreiranju bolje sredine za volontiranje. U okviru nacionalnih mreža, MIS je učestvovao na godišnjem sastanku Krovne organizacije mladih (KOMs), kao i na nekoliko sastanaka povodom uključivanja mladih i promocije volonterizma. Predstavnici MIS-a su uzeli učešće u Radnoj grupi za novi Zakon o volontiranju, a inicirali smo i uspostavljanje neformalne mreže partnera „Šta nam teško”, koja okuplja partnerstva u sprovođenju projekata neformalnih grupa.

Najveće učešće MIS je ipak ostvario u međunarodnim mrežama i telima. Kroz globalne (CCIVS) i pretežno Evropske mreže (Alliance of international voluntary service organizations i Service civil international) MIS je svojim angažovanjem doprineo unapređenju rada mreže, kao i poboljšanju uslova za volontiranje i razmenu volontera.

MIS je učestvovao u nekoliko tela i radnih grupa Alijanse:

➔ U Edukativnom timu: tokom dvogodišnjeg mandata, delegat MIS-a je učestvovao u pisanju akreditacije za Erasmus+ projekte za Alijansu, bio trener na zajedničkim sastancima i doprineo unapređenju edukativnih sadržaja dostupnih svim članicama Alijanse.

➔ U Radnoj grupi za tranziciju Alijanse u horizontalni sistem rada, gde je, u saradnji sa ostalim članovima Radne grupe, sproveden proces tranzicije Alijanse iz vertikalnog u horizontalni sistem upravljanja, otvorivši prostor za volontere koji žele da doprinesu mreži.

➔ U Radnoj grupi za unapređenje kvaliteta volontiranja – u toku jednogodišnjeg rada grupe uspostavljen je upitnik za organizacije koji bliže određuje edukativne potrebe prilikom sprovođenja kampova.

Uz to, MIS je učestvovao i u radnim grupama za organizovanje Generalne skupštine Alijanse, tehničkog sastanka koji će se održati u Srbiji tokom 2025. godine i u Radnoj grupi za unapređenje veb-stranice i alata za razmenu volontera (PLATO).

Delegati MIS-a redovno učestvuju na bar četiri godišnja događaja Alijanse: tehnički skup koji se u februaru 2024. održao u Španiji tokom kojeg smo razmenili volonterski program MIS-a sa preko 30 organizacija, kao i na Generalnoj skupštini i Kongresu Alijanse (Italija) i januarskom i septembarskom okupljanju (Mađarska i Češka) organizacija članica ove mreže. Sastanci međunarodnih mreža i aktivno uključivanje u rad mreže ne samo da doprinose razvijanju boljeg okruženja za volontiranje već omogućavaju MIS-u da ostane aktivna organizacija u polju rada sa volonterima, što povećava broj sklopljenih partnerstava koje MIS ostvaruje.

Programski strateški cilj 2. Osaženo civilno društvo, sa povećanim uticajem i kompetencijama da informisano učestvuje u procesima donošenja odluka i sprovodi mere usmerene na zaštitu životne sredine i razvoj zajednice.

POC.2.1. Osažene OCD za aktivno učešće u reformama u okviru proces EU integracija u oblasti životne sredine i klimatskih promena (Klaster 4, Poglavlje 27, Zelena agenda) kroz program izgradnje kapaciteta koji obuhvata obrazovnu i finansijsku podršku i podršku kroz umrežavanje na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou.

MIS je tokom 2024. godine sproveo sveobuhvatan program podrške za jačanje organizacija civilnog društva, kombinujući aktivnosti izgradnje kapaciteta, finansijsku pomoć i strukturirane mogućnosti umrežavanja na lokalnom, nacionalnom i međunarodnom nivou sa fokusom na izgradnju međusektorskih koalicija i jačanje sposobnosti zagovaranja OCD na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou.

Tim MIS-a je kontinuirano prikupljao informacije o potrebama OCD kroz selekcion proces, obuke, tematske događaje, monitoring sprovođenja i evaluaciju podržanih projekata i slično. Prikupljene informacije su obrađivane i analizirane, a potom korišćene za izradu preporuka za programe izgradnje kapaciteta i finansijsku podršku UG I NFG.

Program „EKO-SISTEM”: Podrška reformama zaštite životne sredine podržano je deset mreža organizacija civilnog društva (40+ organizacija), koje su realizovale aktivnosti u 23 lokalne zajednice u Srbiji. „EKO-SISTEM” program je napravio značajan uticaj na jačanje aktivizma za zaštitu životne sredine i zagovaranje. Projekti podržanih organizacija civilnog društva bavili su se širokim spektrom ekoloških pitanja – od zagađenja i biodiverziteta do održivih praksi i klimatske svesti.

Podrška OCD kroz „EKO-SISTEM” program obuhvata finansijsku podršku, izgradnju kapaciteta kroz seminare i obuke, kao i mentorstvo tokom sprovođenja projekata.

U saradnji sa organizacijama koje su dobile podršku kroz „EKO-SISTEM” program tokom 2024. godine održano je: **51 edukativna aktivnost; 32 promotivna/informativna događaja; 34 konsultativna događaja; 18 zagovaračkih događaja/aktivnosti na unapređenje javnih politika; 22 događaja izgradnje kapaciteta mreže; objavljeno 27 publikacija/podkasta.**

Infografik 2. Lista podržanih mreža organizacija civilnog društva kroz „EKO-SISTEM“ program u 2024. godini

Centar za unapređenje životne sredine iz Beograda je u ime mreže „Klimatski forum” svoje aktivnosti na projektu „Klimatski forum” usmerio na članice svoje mreže, kao i na mlade iz Beograda i Moravičkog okruga. Značajno su ojačali kapacitete mreže u oblastima dekarbonizacije i klimatskih promena, poboljšavajući saradnju, razmenu informacija i edukaciju ciljnih grupa. Projekat je obuhvatio analizu politika upravljanja otpadom u Gornjem Milanovcu, edukaciju osnovaca, a vidljivost teme klimatskih promena i uloga žena u ovoj oblasti unapređeni su kroz produkciju i promociju četiri podkasta i intervju sa naučnicama koje se bave klimatskim promenama.

Forum civilne akcije „FORCA” iz Požege je sa svojim partnerskim organizacijama unutar mreže „Ekonet” sprovela projekat „Pesticidnu ambalažu na reciklažu” u opštinama: Sombor, Zaječar, Kruševac i Knjaževac, sa ciljem uspostavljanja održivog sistema upravljanja pesticidnom ambalažom, uključujući i pilot-projekat u Požegi. Projekat je osnažio mrežu i članice kroz obuke, uključujući rodnu dimenziju, i podigao je svest javnosti putem medijskih kampanja i direktnih sastanaka sa poljoprivrednicima. U partnerskim opštinama usvojen je model prikupljanja ambalažnog otpada, što je rezultiralo sakupljanjem preko 200 kg otpada u lokalnim zajednicama Kaonik, Bukovac i Kljajićevo. Takođe, izrađene su preporuke za unapređenje javnih politika radi daljeg jačanja mreže i zaštite životne sredine.

Mreža žena za zaštitu prirode i životne sredine je unapredila kapacitete aktivistkinja i stručnjakinja organizovanjem seminara o upravljanju zaštićenim područjima sa rodnom pristupom kroz projekat „Udružene”, koji je realizovao **Polekol** zajedno sa partnerskim organizacijama. Projekat je ojačao njihovu sposobnost zagovaranja javnih politika i povećao vidljivost rada žena u zaštiti prirode širom Srbije. Članice mreže su kroz edukacije i konsultacije stekle znanja o rodno odgovornom budžetiranju, pravima prirode i javnim politikama, što je omogućilo aktivniju participaciju u procesu donošenja odluka i podnošenje primedbi od kojih je 90% usvojeno. Projekat je dodatno osnažio međusobnu saradnju i razmenu iskustava među organizacijama. Vidljivost mreže povećana je kroz medijske aktivnosti, organizaciju panela i promociju dokumentarnog filma, dok su članice stekle nove veštine u moderiranju i aktivnom slušanju, koje će primenjivati u svojim organizacijama. Projekat je rezultirao povećanjem članstva i većom uključenosti žena u zaštitu prirode i životne sredine.

Pokret gorana Novog Sada je u ime mreže „**Pošumimo Vojvodinu**” realizovao projekat „Jedan pojas – višestruka zaštita” sa ciljem povećanja šumskih pojaseva u Vojvodini i podizanja svesti lokalnih zajednica, mladih i poljoprivrednika o značaju šuma. Kroz niz edukativnih radionica i akciju pošumljavanja uključili su lokalne aktere i doprineli očuvanju i proširenju šumskih površina u pokrajini. Kroz projekat su inicirali uvođenje nove mere sufinansiranja za vetrozaštitne pojaseve u programu Pokrajinskog sekretarijata za šumarstvo za 2025. godinu, a bolju saradnju sa lokalnom samoupravom omogućile su organizacija okruglih stolova i sadnja 80 sadnica u Sremskim Karlovcima. Takođe, izrađena je naučna studija o uticaju zaštitnih pojaseva na kvalitet zemljišta.

Mreža Građani za prirodu je preko **PROAKTIV-a** iz Niša i **Društva za zaštitu životne sredine „Stara planina”** iz Pirota, sprovela projekat „Saradnja umesto granica” sa ciljem uspostavljanja modela zajedničkog upravljanja zaštićenim područjima Stare planine u prekograničnom regionu. Kroz uključivanje javnosti u donošenje odluka i građanski nadzor, projekat je doprineo decentralizaciji zaštite životne sredine i jačanju kapaciteta članica mreže za zagovaranje politika „Natura 2000”. U aktivnostima je učestvovalo više od hiljadu direktnih učesnika, a projekat je omogućio aktivnije uključivanje lokalnih zajednica i nevladinih organizacija kroz organizaciju panela, monitoringa i saradnju sa institucijama. Inicirane su dve inicijative za unapređenje rada upravljača zaštićenih područja, dok je kreiran novi model decentralizovanog upravljanja koji predviđa veće uključivanje lokalne zajednice.

Udruženje vlasnika privatnih šuma „Bor” iz Užica je u ime mreže **RAŠ „Omorika”** realizovalo projekat „Građani čiste vazduh” sa ciljem smanjenja zagađenja iz individualnih ložišta. Kroz istraživanje efikasnosti korišćenja ogrevnog drveta, sa posebnim fokusom na domaćinstva sa ženama, i kampanju podizanja svesti, projekat je doprineo boljem razumevanju problema energetske siromašnosti. Sproveli su istraživanje na osnovu kojeg je kreiran dokument sa preporukama za unapređenje politike subvencionisanja energetske sanacije i zagovaranje socijalnih mera za energetske ugrožene grupe. Projekat je dodatno ojačao kapacitete mreže RAŠ „Omorika”, koja je formalno registrovana pod imenom DENDROSRBIJA. Izrađena je dugoročna strategija razvoja mreže, kao i neophodni dokumenti koji povećavaju transparentnost i profesionalizam u radu.

Mreža „EkoBlok” je uz podršku svoje članice „**iRevolucija**” iz Valjeva sprovela projekat „Nove tehnologije u službi javnog zdravlja” fokusiran na primenu digitalnih alata za procenu uticaja aerozagađenja na zdravlje stanovnika Valjeva, Leskovca i Novog Pazara. Tokom projekta održane su radionice i obuke za stručnjake iz javnog zdravlja, koji su savladali upotrebu WHO alata za procenu zdravstvenih rizika, dok su lokalni mediji uspostavili izveštavanje o kvalitetu vazduha u realnom vremenu, što je doprinelo većoj informisanosti građana. Sprovedena je procena uticaja zagađenja vazduha na zdravlje stanovnika Valjeva, Leskovca i Novog Pazara, a rezultati istraživanja predstavljeni su i na regionalnoj konferenciji UN u Sarajevu. Projekat je takođe podržao osnivanje Saveta za zdravlje u Valjevu i izradu Nacrta plana kvaliteta vazduha u Novom Pazaru. Kroz aktivnosti na projektu mreža je privukla nove članove i partnere, ojačani su kapaciteti mreže, uspostavljena je bolja saradnja sa stručnjacima iz oblasti javnog zdravlja i postigli su veću informisanost javnosti o kvalitetu vazduha u tri grada.

Mreža OCD-a za održivi razvoj i održivu poljoprivredu, sa vodećim partnerom, **Asocijacijom za razvoj Ibarske doline (IDA)**, sprovela je projekat „Sigurnim koracima do održivog korišćenja resursa u PP Golija – SKOK”. Projekat je uspostavio platformu za saradnju civilnog društva i upravljača Parka prirode „Golija”, čime je unapređeno učešće građana i organizacija u planiranju i sprovođenju održivog razvoja područja. Tokom projekta više od sto mladih ljudi i preko dvadeset lokalnih organizacija steklo je nova znanja i veštine koje su im omogućile aktivno učešće u zaštiti prirode. Uključeni su u razgovore sa upravom Parka, zajedno su dogovarali načine za očuvanje i razvoj Parka i ove aktivnosti su doprinele da mladi i građani bolje razumeju važnost održivog razvoja Parka prirode „Golija”. Organizovane su tri radionice za lokalne aktere, pripremljeni su predlozi za unapređenje javnih politika, a uspostavljen je dijalog između uprave Parka prirode i organizacija civilnog društva. slanjem i objavljivanjem „Zelenog biltena” redovno obavestava javnost o aktuelnostima u zaštiti životne sredine.

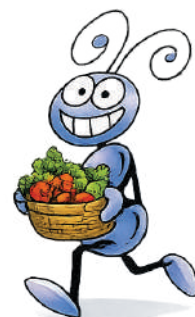

Centar modernih veština iz Beograda je u ime mreže „Zelena stolica” sproveo projekat „Snaga promene za zelenu budućnost” sa ciljem većeg uključivanja mladih i donosilaca odluka u zaštitu životne sredine. Projekat je obuhvatio aktivnosti za obnovu mehanizama participacije u Odboru za zaštitu životne sredine Narodne skupštine Srbije, tj. platforme „Zelena stolica”, koja omogućava civilnom društvu da direktno učestvuje u donošenju odluka i praćenju ekoloških politika. Tokom projekta održane su informativne sesije za narodne poslanike koje su povećale njihovu svest i podršku za zakonske promene u zaštiti životne sredine. Mreža je organizovala obuke i panel-diskusije za članice i mlade iz nekoliko gradova, čime su podstakli mlade na aktivno učešće u lokalnim ekološkim inicijativama. Formiran je i Forum mladih za zaštitu životne sredine u Novom Pazaru, kao primer uključivanja mladih u donošenje odluka. Uprkos političkim izazovima u radu Odbora za zaštitu životne sredine, mreža je uspela da obnovi značaj i vidljivost mehanizma „Zelena stolica” kroz dijaloge sa ključnim donosiocima odluka, kao i da kontinuiranim slanjem i objavljivanjem „Zelenog biltena” redovno obaveštava javnost o aktuelnostima u zaštiti životne sredine.

*Ovaj prikas je bez prejedudiciranja statusa i u skladu je sa Rezolucijom Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija 1244 i mišljenjem Međunarodnog suda pravde o deklaraciji o nezavisnosti Kosova.

Infografik 3. Mapa podržanih lokalnih inicijativa u 2024. godini

Podrška neformalnim grupama

Podrška neformalnim grupama mladih od 2019. godine predstavlja jednu od inovativnih oblasti delovanja Mladih istraživača Srbije. Kroz program „Mladi su zakon”, koji se realizuje uz podršku Ministarstva turizma i omladine, do danas je podržano više od 300 neformalnih grupa širom Srbije. U saradnji sa partnerskim organizacijama – Udruženjem „Cegrad” iz Obrenovca, Pokretom gorana Vojvodine iz Sremskih Karlovaca, organizacijom „GM Optimist” iz Gornjeg Milanovca i „Timom 42” iz Leskovca, razvijen je jedinstven i inovativan mehanizam podrške mladima koji sprovode svoje inicijative

Ovaj model podrške prevazilazi isključivo finansijski doprinos, budući da se zasniva na metodološkom pristupu koji uključuje i mentorsku podršku. Mentori imaju ključnu ulogu u osnaživanju članova neformalnih grupa, pružajući im stručnu i organizacionu podršku tokom planiranja i sprovođenja aktivnosti, čime se mladima omogućava da uspešno realizuju svoje ideje i inicijative.

Kroz projekte neformalnih grupa mladima se pruža prilika da se aktivno uključe u život lokalne zajednice i da svojim delovanjem doprinesu njenom razvoju. Takođe, svojim učešćem, mladi razvijaju svest o potrebama zajednice, unapređuju znanja i veštine u oblasti projektnog upravljanja, te jačaju samopouzdanje i spremnost za preuzimanje sve složenijih izazova.

Tokom 2024. godine MIS je kroz četiri javna konkursa pružio podršku za ukupno 59 neformalnih grupa.

U okviru programa „Šta nam teško”, podrška neformalnim grupama nastavljena je i tokom 2024. godine, kada su 42 neformalne grupe iz 22 okruga širom Srbije sprovele aktivnosti od značaja za lokalne zajednice. Ukupan broj članova ovih grupa iznosio je 245, dok je u realizaciju aktivnosti bilo uključeno i oko 250 dodatnih volontera. Njihovim događajima prisustvovalo je više od 500 građana.

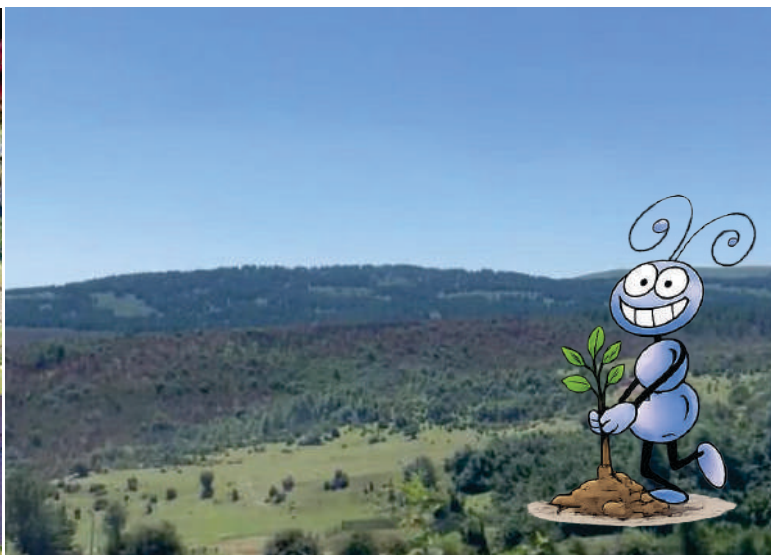
Projekat „Klimatske promene u poljoprivredi”, koji MIS sprovodi u saradnji sa Organizacijom za hranu i poljoprivredu Ujedinjenih nacija (UN FAO), pored izrade Priručnika za učenike srednjih poljoprivrednih škola, uspostavljanja akreditovane obuke za nastavnike i podrške u organizaciji izbornog predmeta, uključio je i podršku projekata neformalnih grupa kao oblika učeničkog aktivizma. Učenici iz pet srednjih poljoprivrednih škola u Srbiji (Sombor, Zrenjanin, Požarevac, Kraljevo i Požega) organizovali su se u neformalne grupe i realizovali projekte kojima su unapredili školske i lokalne zajednice, sa posebnim fokusom na jačanje otpornosti na posledice klimatskih promena.

Erasmus+ KA2 projekat „YouthPath”, realizovan u partnerstvu sa organizacijom „Mojo de Cana” iz Španije i organizacijom „Pro-Azores” iz Portugala, imao je za cilj testiranje različitih modela podrške mladima van uobičajenih okvira programa Evropske unije. Kroz ovaj projekat neformalne grupe iz Srbije su, u saradnji sa vršnjacima iz inostranstva, osmislile i realizovale sopstvene projekte, koje su kroz proces evaluacije imale priliku da dodatno unaprede i razviju u obimnije inicijative.

Tematski okviri rada neformalnih grupa definišu se u skladu sa prioritetima donatora. Dok je projekat **„Zajedno za životnu sredinu”** bio usmeren na aktivnosti u zaštićenim područjima i oblasti zaštite prirode, program „Šta nam teško” ostavlja neformalnim grupama slobodu da samostalno prepoznaju probleme u svojim zajednicama i ponude odgovarajuća rešenja. Na ovaj način podržane su inicijative koje uključuju izgradnju kućica za pse lualice, organizovanje radionica o bezbednosti na internetu, objavljivanje izdanja queer časopisa za mlade, obnovu seoskih biblioteka i brojne druge aktivnosti. Ovi projekti ujedno pružaju MIS-u dragocen uvid u aktuelne izazove i potrebe lokalnih zajednica.

Po završetku realizacije projekata, članovi neformalnih grupa imaju mogućnost da se uključe u druge volonterske i programske aktivnosti Mladih istraživača Srbije, čime nastavljaju da razvijaju svoja znanja, veštine i kapacitete za aktivno građansko delovanje.

U nastavku Izveštaja nalazi se tabela sa pregledom neformalnih grupa koje su podržane tokom 2024. godine, dok se detaljniji prikaz njihovih rezultata i postignuća može pronaći na platformi „Uključi se”

Rb	Naziv grupe	Naziv projekta	Okrug	Konkurs podrške
1	Zeleni	Zeleno okruženje	Grad Beograd	Šta nam teško
2	Ekološko udruženje „Vilin Konjic“	Eko Točak	Mačvanski okrug	Šta nam teško
3	Rađevi Vitezovi	Porodična priča	Mačvanski okrug	Šta nam teško
4	Omladinci	Kutak znanja i druženja: Uređenje seoske biblioteke u Ušću	Braničevski okrug	Šta nam teško
5	Zavicajno društvo	Seoski bioskop na otvorenom	Kolubarski okrug	Šta nam teško
6	Naselje Tolerancije	Naselje Tolerancije	Grad Beograd	Šta nam teško
7	Zelenkovići	Akcija sadnje	Grad Beograd	Šta nam teško
8	Ratarci	Učionica na svežem vazduhu: Udahni, sedi, odmori	Podunavski okrug	Šta nam teško
9	Mali psi	Dom svakom psu	Braničevski okrug	Šta nam teško
10	Code Pogim	Dani inženjerskih nauka u Požarevačkoj gimnaziji	Braničevski okrug	Šta nam teško
11	Udruženje „Lunje i Maze Novog Pazara“	#BaciKoskicu!	Raški okrug	Šta nam teško
12	Šapice Novog Pazara	Ručice za šapice	Raški okrug	Šta nam teško
13	Spasilačka garda Srbije	Zeleni heroji i herojine	Rasinski okrug	Šta nam teško
14	EkoTur Pešter	Miris borova: Mjesta za predah	Raški okrug	Šta nam teško
15	Vujetinčani	Da školski teren opet zaživi	Moravički okrug	Šta nam teško
16	Feministi	Femina front	Moravički okrug	Šta nam teško
17	Udruženje „Studenac“	Šareni tragovi za zelenu Novu Varoš	Zlatiborski okrug	Šta nam teško
18	Mala ali odabrana	Samo veselo	Zlatiborski okrug	Šta nam teško
19	Ekipa na "o ruk"	Za čistiju Tresku	Moravički okrug	Šta nam teško
20	PRAVI Sekuričani	Ekonomsko osnaživanje sela kroz lakši plasman domaćih proizvoda	Pomoravski okrug	Šta nam teško
21	Ekipa iz kraja	Kad zatreba ponovi me	Rasinski okrug	Šta nam teško
22	Gumari	Svemirski kabum	Rasinski okrug	Šta nam teško
23	Čuvari tradicije	Baka zna najbolje!	Zapadnobački okrug	Šta nam teško
24	Sigurnija internet generacija - SIG	Sremski okrug	Sremski okrug	Šta nam teško
25	Mladi Filantropi	Retro-Etno	Sremski okrug	Šta nam teško
26	Eko elita	Veternicka eko patrola	Južnobački okrug	Šta nam teško
27	Na Početku Duge	Na Kraju Duge	Južnobački okrug	Šta nam teško
28	Zrenjaninski gimnazijalci	Eko Ulica	Srednjobanatski okrug	Šta nam teško
29	Muralizam	Povratak Karlovačkog sokačeta	Južnobački okrug	Šta nam teško
30	Pionir slobodna škola	Ponovo	Severnobanatski okrug	Šta nam teško
31	restART	restART	Južnobački okrug	Šta nam teško
32	Diavertzum	Koraci koji menjaju sve(t)	Južnobački okrug	Šta nam teško
33	inkluzivNI	Inkluzivnost na DAN	Nišavski okrug	Šta nam teško

Rb	Naziv grupe	Naziv projekta	Okrug	Konkurs podrške
34	Udruženje „Omladinski pokret za prosperitet sela FAMILIJA“	Igraj za zdravlje - budi human	Jablanički okrug	Šta nam teško
35	Mladi gimnazijalci Vlasotinca	Univerzum knjiga	Jablanički okrug	Šta nam teško
36	NišKA EKO Družina	SMANJI plastično - PROMENI drastično	Nišavski okrug	Šta nam teško
37	Basketaši	Daj koš ne budi eko loš	Jablanički okrug	Šta nam teško
38	Vladini istoričari	Edukativna radionica „Učiteljica života“	Jablanički okrug	Šta nam teško
39	Liberta Arts	Sinergija generacija: Mladost i iskustvo u akciji – međugeneracijska saradnja	Pčinjski okrug	Šta nam teško
40	Udruženje mladih „Naš svet, naša pravila“	Sa mentalnim zdravljem na TI	Pčinjski okrug	Šta nam teško
41	Avanturisti	Krov nad glavom za naše krznene prijatelje!	Borski okrug	Šta nam teško
42	balkanARHitrav	Tajne bakine škrinje	Pirotski okrug	Šta nam teško
43	Mladi baštovani	Priroda nek ide prirodnim putem	Srednjobanatski okrug	Organizacija za hranu i poljoprivredu UN FAO
44	Eko kap	Žedne biljke - gladan narod	Zapadnobački okrug	Organizacija za hranu i poljoprivredu UN FAO
45	Veterinari	I njima je vruće	Zlatiborski okrug	Organizacija za hranu i poljoprivredu UN FAO
46	Milk moo team	Happy cows, happy milk	Raški okrug	Organizacija za hranu i poljoprivredu UN FAO
47	Klimatolozi	Klimatizuj se	Braničevski okrug	Organizacija za hranu i poljoprivredu UN FAO
48	Tebizam	Si ti okej?	Borski okrug	Erasmus + projekat "Youthpath"
49	Pionir slobodna škola	Kako se živi bez otpada?	Severnobanatski okrug	Erasmus + projekat "Youthpath"
50	Asocijacija čuvara prirode Vojvodine i Srbije	Čuvari prirode ujedinjeno za efikasniji nadzor u zaštićenim područjima u Srbiji	Zlatiborski okrug	USAID
51	Eko Uvac Sjenica	Edukativne table za kanjon Uvac: Upoznajte endemske i druge vrste	Zlatiborski okrug	USAID
52	Eko-horizonti	Pešterska ekološka oaza	Zlatiborski okrug	USAID
53	Mladi za selo	Jedan cvet menja vet	Zlatiborski okrug	USAID
54	Mladi Bajinobaštani	Tarsko zeleno	Zlatiborski okrug	USAID
55	Igre napolju	Podržimo igru dece u prirodi	Grad Beograd	USAID
56	Savet za čist vazduh Valjevo	Sacuvajmo Gradac zajedno!	Kolubarski okrug	USAID
57	Ujedinjeni za Kraljevac	Trčimo za tekunicu	Južnobanatski okrug	USAID
58	Pančičevi Istraživači	Projekat Jastrebac: Istraživanje i promocija biološke raznovrsnosti kao podrška procesu sticanja statusa zaštićenog područja	Toplički okrug	USAID
59	Planetarstvo	Oplemenimo sebe i svoje okruženje	Južnobački okrug	USAID

Kroz projekat „Zajedno za životnu sredinu” MIS je tokom 2024. godine realizovao program podrške „Heroji u zelenoj boji”, u okviru kojeg je podržano deset neformalnih grupa koje su sprovele aktivnosti usmerene na zaštitu životne sredine, očuvanje biodiverziteta i prilagođavanje klimatskim promenama na lokalnom nivou. U okviru programa MIS je organizovao treninge i obezbedio mentorsku podršku tokom realizacije projekata. Realizovano je 40 aktivnosti i 43 događaja, sa ukupno 960 učesnika. U aktivnosti je bilo uključeno više od 60 članova neformalnih grupa, ostvareno je 60 partnerstava sa organizacijama i institucijama, objavljeno je oko 140 sadržaja na društvenim mrežama, sa ukupnim dosegom većim od 65.000 korisnika, postavljeno je 12 edukativno-informativnih tabli, producirana su četiri video-emisije, kao i nekoliko hiljada promotivnih lifleta.

Neformalna grupa „Igre napolju” je osmislila raznovrsne aktivnosti: istraživanje u prirodi, umetničko izražavanje i korišćenje recikliranih materijala u kreativnim radionicama, želeći da kroz boravak u prirodi angažuju i pobude istraživački duh kod dece i podstakne ih na akciju. Kroz projekat „Podržimo igru dece u prirodi“ su uspešno povezali one koje dele iste ciljeve i vrednosti, stvorili su inspirativne prostore i aktivnosti prilagođene deci i omogućili da najmlađi prepoznaju značaj zaštićenog područja prirode i da učvrste vezu sa njim. Sakupljeni su i predlozi za buduću senzornu stazu Spomenika prirode „Arboretuma Šumarkog fakulteta“ Univerziteta u Beogradu.

Na kampu koji je organizovala **neformalna grupa „Mladi Bajinobaštani”** u NP „Tara”, srednjoškolci su imali priliku da, kroz aktivan boravak u prirodi i na radionicama, steknu nova saznanja o važnosti očuvanja životne sredine, klimatskim promenama, održivom razvoju i pravilima ponašanja u zaštićenim područjima prirode. Mnogi od njih su prvi put boravili u NP „Tara”, u selu Rastištu, i upoznali se sa prirodnim i kulturno-istorijskim lepotama ovog kraja, posetili vidikovac Dujin breg i Specijalni rezervat prirode „Kanjon reke Dervente”.

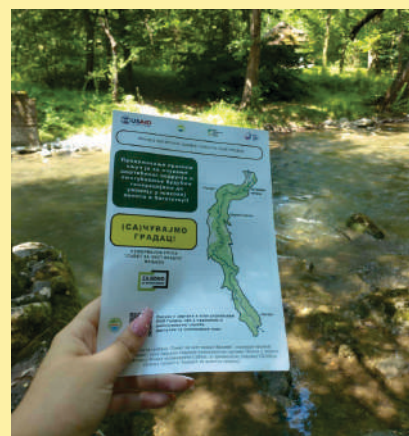
Neformalna grupa „Ujedinjeni za Kraljevac” je u očuvanje ugroženih vrsta i njihovih staništa uključila i najmlađe meštane Deliblata, koji žive u neposrednoj blizini ovog rezervata prirode. Kroz projekat „Trčimo za tekunicu”, naučili su više o ovoj strogo zaštićenoj vrsti u Srbiji, a koja je ključna karika u lancu ishrane ugroženih ptica grabljivica, poput orla krstaša i stepskog sokola.

Neformalna grupa „Mladi za selo” iz sela Zlakuse je kroz projekat „Jedan cvet menja svet” okupila svoju zajednicu i pokazala kako neke jednostavne, a pomalo zaboravljene aktivnosti, mogu imati važan uticaj na zaštitu biodiverziteta. Ova neformalna grupa je uspela da tokom tri vikenda organizuje za svoju lokalnu zajednicu niz aktivnosti: obuku u kalemljenju, kako bi i starije i mlade zainteresovali i naučili kako mogu da sačuvaju stare sorte voća; radionice na kojima su najmlađi i deca školskog uzrasta imala priliku da samostalno izrade i postave hotele za pčele; promociju selektivnog košenja radi očuvanja populacije insekata oprašivača i da zajedno sa volonterima iz Zlakuse uredi ulazak u selo.

Očuvanje prirodnih resursa i bogatog biodiverziteta Jastrepa od suštinske je važnosti, a značajan doprinos ovom složenom procesu je dala **neformalna grupa „Pančičevi istraživači”**. Ova grupa je organizovala letnji kamp na Jastrepcu, gde su studenti biologije i srodnih nauka, zajedno sa aktivistima, učestvovali u sezonskom monitoringu biodiverziteta, koji je uključivao stručne radionice i istraživanja, a učesnici su doprineli Studiji zaštite uzorkovanjem i potvrdom prisustva mnogih vrsta, čime su obogaćeni podaci o ovom nedovoljno istraženom regionu. Takođe, radionice pravljenja hotela za solitarne pčele omogućile su svim zainteresovanim građanima da se aktivno uključe u očuvanje prirode i doprinesu zaštiti Jastrepa.

Neformalna grupa „Planetarstvo” organizovala je niz radionica u Sremskim Karlovcima, gde su učesnici imali priliku da se upoznaju sa umetnošću lutkarstva, urbanim baštovanstvom, kao i slikarstvom. Tako je na jednoj od njih nastala maskota „Karlovački lav”, za koju su mladi koristili reciklirane materijale. Imali su i priliku da saznaju više o baštovanstvu u gradu, a oslikali su i mural i ostavili svoje poruke za očuvanje prirode.

Pored radionica, snimljena je kratka edukativna emisija i zabeleženo je kako najmlađi sugrađani razmišljaju o očuvanju prirode, kao i priče aktivista, sa kojima su zajedno radili da svoj grad učine lepšim mestom za sve.

U okviru projekta „(Sa)čuvajmo Gradac” i uz saglasnost upravljača PIO „Klisura reke Gradac”, **neformalna grupa „Savet za čist vazduh Valjevo”** je na nekoliko lokacija inicirala uzorkovanje vode od strane akreditovane ustanove. Prvi put su sprovedene uporedne analize kvaliteta vode u zaštićenom delu reke Gradac. Rezultati uzorkovanja su precizno pokazali da voda na tri odabrane lokacije ima izuzetno dobar ekološki status (I klase), dok je na jednoj lokaciji ocenjena kao dobra (II klase). Pored monitoringa kvaliteta vode, članovi „Saveta za čist vazduh Valjevo” postavili su informativne table na mestima dozvoljenim za kampovanje u Čelijama i na Šarenom platnu i podelili posetiocima liflete sa informacijama kako se ponašati tokom boravka u zaštićenom području.

Članovi **neformalne grupe „Eko-horizonti”** iz Sjenice postavili su informativne table u saradnji sa upravljačem SRP „Peštorskog polje” i volonterima iz lokalne zajednice. Grupa je sprovedla niz aktivnosti u okviru inicijative „Peštorska ekološka oaza”. Kroz akcije čišćenja prilaznih puteva ka Peštorskoj visoravni i postavljanje informativnih tabli zajedno sa svojim sugrađanima potrudili su se da na Pešteru ostave bolje uslove kako za divlje vrste, tako i za posetioce i da probude svest o odgovornom ponašanju u prirodi.

Neformalna grupa građana „Eko Uvac Sjenica” iz Sjenice okupila se prvi put sa idejom da doprinesu očuvanju ovog zaštićenog prirodnog područja i da ukažu posetiocima i svim ljubiteljima prirode na zaštićene i endemske vrste koje ga naseljavaju. Kroz program podrške „Heroji u zelenoj boji” osmislili su i postavili informativnu tablu, sa ciljem da povećaju svest o značaju zaštite vrsta i vrednostima ovog područja. Ova grupa pojedinaca je u sve svoje aktivnosti uspešno uključila lokalnu zajednicu, koja se, prepoznajući značaj ovakvih inicijativa, vrlo rado odazvala i podržala njihovu ideju.

„**Asocijacija čuvara prirode Vojvodine i Srbije**”, koja već dugi niz godina aktivno deluje kao neformalna grupa, usmerena je na povezivanje čuvara iz različitih delova zemlje. Kroz podršku programa „Heroji u zelenoj boji” organizovali su na Mokroj Gori prvi Nacionalni skup čuvara prirode i obeležili Međunarodni Dan čuvara prirode. Skup je okupio rendžere iz cele Srbije, što im je omogućilo da razmene iskustva i prakse, unaprede svoja znanja i veštine i budu efikasniji u organizovanju i povezivanju sa zajednicom.

Podrška OCD i neformalnih grupa građana (NFG) imala je veliki uticaj na povećanje učešća građana u procesima donošenja odluka.

MIS je tokom 2024. jačao različite mehanizme učešća građana u procesima donošenja odluka, pre svega onih koje se tiču zaštite životne sredine, tako što je:

- promovisao pozive za učešće OCD-a u radnim grupama i radnim telima preko Arhus centra Novi Beograd;
- pratio rad postojećih mehanizama i davao preporuke za unapređenje, zajedno sa partnerskim organizacijama na projektu „Zajedno za životnu sredinu”;
- koordinisao rad mreže „Zelena stolica”.

MIS je podržao jačanje kapaciteta mreže organizacija „Zelena stolica” kroz podršku organizaciji sastanaka, a u ograničenoj meri je učestvovao u koordinaciji saradnje sa Narodnom skupštinom Republike Srbije – Odborom za zaštitu životne sredine.

POC.2.2. O snažene OCD, partneri, neformalne grupe i pojedinci za realizaciju volonterskih programa/kampova kroz program izgradnje kapaciteta koji pruža obrazovnu i finansijsku podršku, kao i podršku kroz unapređenje međunarodne saradnje za razmenu volontera.

U okviru projekta „Mladi su zakon” organizovana je jedna **onlajn-obuka za neformalne grupe** u okviru programa podrške „Šta nam teško”. Obuci je prisustvovalo 65 volontera, a sprovedena je uz podršku koordinatora projekta i prisustvo četiri mentora. Tokom obuke korišćeni su različiti pristupi – prezentacija trenera, grupni rad, prezentacije učesnika, ankete u realnom vremenu, sesija sa pitanjima i odgovorima, deljenje korisnih alata i primera prakse. Sa volonterima su podeljeni korisni primeri iz prakse i najčešći izazovi sa kojima se mogu susresti tokom realizacije projekta poput lošeg vremena, nedovoljnog broja volontera, problemima oko dobijanja dozvola za rad i javno okupljanje, nesuglasica u timu, promene u ceni pojedinih stavki iz budžeta. Pored ovoga, sa volonterima su podeljeni konkretni primeri važnih dokumenata koje mogu da koriste tokom realizacije projekata poput primera poziva i saopštenja za medije, primera donatorskog pisma, primer profakture i fakture, primera objave na društvenim mrežama, kalendara objava na društvenim mrežama. Volonterima su predstavljani i onlajn-alati za kreiranje vizualnih sadržaja.

Obuka za lidere kampova je održana dvaput uživo, tokom aprila i juna u Španiji i Italiji. Obukama je prisustvovalo 12 učesnika iz Srbije. Lideri kampova su stekli uvid o radu Volonterskog servisa, značaju međunarodnih kampova i razmene volontera, kao i znanja i veštine neophodne za vođenje kampa i upravljanje internacionalnom grupom. Obuka je obuhvatala: procenu leaderskih veština pre samog treninga i posle realizacije kampova, trodnevni međunarodno standardizovani trening, praktičnu fazu koordinacije volonterskih kampova, uz mentorstvo. Naknadne obuke lidera kampova, koji su već imali iskustva u vođenju kampova, održane su onlajn i u kancelariji MIS-a. Dvanaest učesnika međunarodne obuke je obučeno da vodi kamp prvi put, dok je 13 učesnika koji su ranije prošli obuku sa nama, prošlo smernice za sprovođenje kampova ove godine.

Za volontere koji prvi put idu na kamp u inostranstvo organizovane su pripreme (tzv. pre-departure trainings) koje im pomažu u pripremi za volontiranje.

MIS je i tokom 2024. godine kontinuirano prikupljao informacija o potrebama organizatora kampova, lidera kampova, volontera kroz proces prijavljivanja, obuke, tematske događaje, monitoring sprovođenja i evaluaciju podržanih projekata i slično. Nakon obrade i analize prikupljenih informacija, ažurirane su smernice i preporuka za sprovođenje volonterskih programa.

Održana su **dva treninga za mentore** koji su učestvovali u „Youth Path” i „CLIC” projektima, kao podrška volonterskom vođenju i razvoju.

Nastavljena je promocija međunarodnih kampova kroz mrežu saradničkih OCD-a i lokalnih samouprava (npr. Kancelarija za mlade, studentsko-strukovna udruženja, škola i dr.).

POC.2.3. O snažene institucije, OCD za uključivanje javnosti i građansko učešće u procesima donošenja odluka od značaja za zaštitu i unapređenje životne sredine i praćenja razvoja i primene politika koje regulišu oblast životne sredine i klimatskih promena.

Tokom 2024. godine MIS je promovisao i stimulisao učešće javnosti u donošenju odluka o životnoj sredini, premošćujući jaz između institucija i građana.

Kroz aktivno angažovanje u radnim grupama, tematskim konferencijama i programima obuke, MIS je imao aktivnu ulogu u oblikovanju nacionalnih politika zaštite životne sredine. MIS je učestvovao u radu četiri formalne radne grupe za razvoj javnih politika i propisa (Strategija zaštite životne sredine, Strategija primene Arhuske konvencije u Srbiji, Program zaštite prirode i Akcioni plan za sprovođenje Strategije upravljanja vodama Republike Srbije), na preko 25 sastanaka i konsultacija u ovim procesima.

Tokom finalnih konsultacija o delu Nacrta strategije zaštite životne sredine koji se odnosi na biodiverzitet i zaštitu prirode, MIS je održao neformalne konsultacije (putem mejla i telefonskim pozivima) sa upravljačima zaštićenih područja i predstavnicima naučne zajednice.

Kampanja „Javnost na potezu“ bila je zajednički napor Koalicije 27, fokusiran na podsticanje učešća javnosti u procesu konsultacija za izradu nove Strategije zaštite životne sredine Srbije. Ova inicijativa je naglasila važnost transparentnosti i građanskog učešća u kreiranju politike zaštite životne sredine. Pozivajući se na ovaj napor, pokrenuta je posebna kampanja koja je pratila javnu raspravu o Nacrtu strategije zaštite životne sredine, koja je održana od 4. do 24. decembra. MIS se pridružio kampanji koju je razvio BOŠ, u saradnji sa Centrom za unapređenje životne sredine (CUŽS) i Inženjerima zaštite životne sredine (IZŽS), da bi povećali svest javnosti o Strategiji i podstakli uključivanje građana. Kroz 19 ciljanih postova na društvenim mrežama, kampanja je istakla ključne teme kao što su: zaštita životne sredine, kvalitet vazduha i biodiverzitet, pozivajući javnost da podnese zajedničke komentare na predloženi dokument. Kao rezultat ove kampanje preko 150 komentara i sugestija je poslato Ministarstvu zaštite životne sredine, od kojih je usvojeno oko 50.

Jedno od centralnih zagovaračkih dostignuća **programa „EKO-SISTEM“** bila je priprema i promocija **jedanaestog Izveštaja iz senke Koalicije 27**, koji je u 2024. godini bio nazvan „Godine prolaze, mi stojimo“, a koji je ocenio napredak Srbije u sprovođenju Poglavlja 27 (Životna sredina i klimatske promene). MIS je učestvovao u prikupljanju, obradi i analizi podataka i informacija za izradu Izveštaja iz senke Koalicije, u oblastima horizontalnog zakonodavstva, upravljanja otpadom, zaštite prirode i upravljanja vodama. Tim MIS-a je koordinisao: prevod, lekturu, pripremu za štampu i štampu Izveštaja iz senke Koalicije 27. Događaj lansiranja izveštaja okupio je više od 150 ključnih zainteresovanih strana, naglašavajući rastući javni i institucionalni interes za ekološku transparentnost i odgovornost, podizanje svesti o pitanjima životne sredine i klimatskih promena i napredak Poglavlja 27. Izveštaj iz senke sadrži pregled stanja, kao i 138 preporuka za unapređenje zaštite životne sredine i ublažavanje i prilagođavanje na klimatske promene u Srbiji.

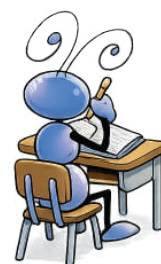
MIS je pripremio i poslao pisane komentare na Akcioni plan za ispunjavanje merila Poglavlja 27, u delu koji se odnosi na zaštitu prirode.

I u 2024. godini, u saradnji sa stručnjacima iz Koalicije 27, MIS je radio na ažuriranju i unapređenju metodologije za praćenje politika u oblasti zaštite životne sredine u lokalnim samoupravama. Ova metodologija se primenjuje od 2020. godine i omogućava izradu **Zelenih karata**.

Kroz „EKO-SISTEM“ program, MIS je organizovao i **obuku za OCD za praćenje primene politika u oblasti zaštite životne sredine u lokalnim samoupravama**. Podaci su prikupljeni u 17 lokalnih samouprava, a na prikupljanju je radilo 17

organizacija. Kroz mentorski rad Koalicije 27 verifikovani su svi podaci i pripremljeni za objavljivanje u vidu Zelenih karata u 2025. godini.

Iako su postajalo veliki izazovi u realizaciji aktivnosti „uspostavljanje trajnog dijaloga civilnog sektora i institucija“, MIS je tokom 2024. godine, pre svega kroz „EKO-SISTEM“ program učestvovao na 95 događaja, od kojih su 19 organizovale institucije ili su uključivali predstavnike institucija. Održano je i 19 sastanaka na nacionalnom i lokalnom nivou vezanih za Poglavlje 27, na kojima su učestvovali MIS i lokalni partneri (dobitnici grantova kroz „EKO-SISTEM“ program).

Tokom 2024. nastavljena je regionalna saradnja na politikama zaštite prirode i očuvanja biodiverziteta kroz mrežu „BioNET”, i kroz učešće MIS-a u radu Regionalne „Task Force” za biodiverzitet. MIS je učestvovao u planiranju rada na primeni petog stuba Zelene agende za Zapadni Balkan, koji predvodi Međunarodna unija za zaštitu prirode (IUCN) i Regionalni savet za saradnju (RCC).

Programski strateški cilj 3. Povećana lična odgovornost i kompetencije građana u odnosu prema životnoj sredini kao rezultat inovativnih obrazovnih programa.

POC.3.1. Razvijena platforma za obrazovanje koja okuplja eksperte, aktere iz oblasti obrazovanja (obrazovne institucije, institute, istraživačke jedinice), međunarodne i domaće OCD koji prepoznaju teme i potrebe različitih ciljnih grupa za obrazovanjem u domenu ZŽS.

Rad MIS-a na obrazovanju u oblasti životne sredine ima dugu tradiciju i prepoznat je u javnosti. Kroz aktivnosti i partnerstva MIS je uspostavio i utvrdio okvire saradnje sa brojnim školama, fakultetima, organizacijama, udruženjima i slično. U 2024. godini su identifikovane institucije, istraživačke i obrazovne jedinice i organizacije za uspostavljanje platforme za obrazovanje u oblasti životne sredine u cilju uspostavljanja platforme za saradnju.

U 2024. godini MIS je razvio i sproveo obrazovne programe, seminare, kampanje, obuke za lidere kampova, umetnička takmičenja i inicijative za podizanje svesti javnosti. Tokom 2024. godine, MIS je organizovao oko 30 edukativnih događaja (radionica, obuka i terenskih akcija) i učestvovao u više od 50 događaja za podizanje svesti, promociju i praćenje. Ovi napori su se fokusirali na izgradnju lokalnih kapaciteta i angažovali su nastavnike, studente, mlade i javnost širom zemlje, uspostavljajući čvrstu osnovu za dugotrajne društvene promene.

Tokom 2024. godine, posle odobrenja Ministarstva prosvete Republike Srbije, objavljen je i odštampan udžbenik za **izborni predmet u srednjim poljoprivrednim školama Klimatske promene u poljoprivredi**, u tiražu od 1.000 primeraka. Pošto je 2023. akreditovan program obuke (pod kodom 5379 kod Ministarstva prosvete Republike Srbije) i sprovedena prva obuka, u 2024. su održana još dva dvodnevna edukativna seminar za nastavnike i rukovodeće osoblje srednjih poljoprivrednih škola (više od 50 učesnika iz 13 škola), što je rezultiralo obukom nastavnika iz preko 70% poljoprivrednih škola u Srbiji. Drugi edukativni seminar, koji je okupio 25 učesnika, kao i završni evaluacioni događaj na Sajmu poljoprivrede u Novom Sadu, bili su prilika za nastavak promocije predmeta u novim školama. Na Sajmu u maju je takođe održana i promotivna akcija Klimatska potraga, na kojoj je učestvovalo oko 20 učenika iz četiri tima različitih škola. U nastavku projekta održana je još jedna obuka za 33 učesnika. MIS je predstavio i podelio Priručnik, kao i predmet na Skupštini Zajednice poljoprivrednih škola u Valjevu, 29. novembra.

Inovativne teme iz oblasti životne sredine predstavljene su javnosti tokom **predavanja o oblastima iz Poglavlja 27** u novembru 2024. godine. Tokom promocije Izveštaja iz senke u Privrednoj komori Srbije u Beogradu, uz učešće predstavnika civilnog sektora, EU delegacije, stručne javnosti i medija, održane su kratke prezentacije stanja u različitim oblastima koje pokriva Poglavlje 27. Na događaju su govorili predstavnici Koalicije 27, Delegacije EU u Srbiji i Privredne komore Srbije. Panel-diskusija, koja je organizovana u okviru promocije Izveštaja iz senke, sadržala je kraća predavanja o temi finansiranja zaštite životne sredine.

Predstavnici Koalicije 27 su u Francuskom institutu u Novom Sadu održali prezentaciju Izveštaja iz senke i edukaciju prisutnih, pre svega novinara, o sledećim temama: Usmeravanje Srbije ka usklađivanju sa EU zakonodavstvom u oblasti životne sredine; Kvalitet vazduha, zaštita prirode, upravljanje otpadom i klimatske promene; Finansiranje zaštite životne sredine i implementacija Zelenih karata u Novom Sadu i Vojvodini i Investicije u zaštitu životne sredine: koliko smo investirali dosad i šta nas očekuje do 2030. godine?

U 2024. godinu, kroz „EKO-SISTEM” program, organizovano je pet radionica za udruženja građana. U junu, kao deo uvodnog treninga za podržane mreže organizacija kroz „EKO-SISTEM” program, organizovane su četiri radionice koje su obuhvatile sledeće teme: rod i klimatske promene; antikorupcija i značaj internih kontrola; implementacija metodologije za praćenje politike zaštite životne sredine na lokalnom nivou (upravljanje otpadom, klimatske promene, zaštita prirode); Zakon o sistemu planiranja Republike Srbije. U novembru, prvi dan „EKO-SISTEM” konferencije bio je posvećen standardima koji usmeravaju korporativne politike kako bi bile u skladu sa konceptima održivog razvoja u oblastima životne sredine, društvene odgovornosti i korporativnog upravljanja (ESG), s ciljem povećanja znanja i podizanja svesti civilnog sektora u ovoj oblasti.

POC.3.2. Razvijeni inovativni obrazovni programi i integrisani u odgovarajuće projekte – aktivnosti MIS-a.

Onlajn obrazovna platforma <https://obuke.mis.org.rs>, koja postoji od 2024. godine, ima 15 besplatnih kurseva. Platforma je privukla preko 2.100 registrovanih korisnika, što odražava sve veće interesovanje za učenje o temama zaštite životne sredine i volontiranja. Tokom 2024. godine na onlajn edukativnoj platformi MIS-a bilo je 250 novih polaznika kurseva, 313 prijava na kurseve i 126 izdatih sertifikata. U 2024. godini postavljena su dva nova kursa: Volontiranje za prirodu i Poljoprivreda i klimatske promene.

Kurs Poljoprivreda i klimatske promene namenjen je srednjoškolcima i mladima bez prethodnog poznavanja ove oblasti, a koji su zainteresovani da otkriju svet poljoprivrede i saznaju kako klimatske promene utiču na poljoprivredu i koje mere adaptacije postoje.

Kurs Volontiranje za prirodu doprinosi promovisanju uključivanja volontera u aktivnosti zaštite prirode i prikazivanju vrednosti ukupnog volonterskog rada. Kurs je namenjen svima koji su uključeni, ili žele da se uključe, u volonterske programe za zaštitu prirode: organizatorima volontiranja, koordinatorima volontera, volonterima.

Zbog ograničenja u saradnji sa Narodnom skupštinom, MIS nije organizovao edukativne programe (seminare) za narodne poslanike, ali je učestvovao na uvodnom seminaru za obuku novih narodnih poslanika koji je organizovala Misija OEBS-a u Srbiji. Cilj seminara je da osnaži učesnike da efikasno obavljaju poslaničke funkcije i predstavljaju građane Republike Srbije.

Početkom 2024. godine je završeno učešće MIS-a u projektu „Zelena digitalna platforma” – popunjavanje platforme Narodne skupštine informacijama o životnoj sredini. Projekat je realizovan sa ciljem jačanja kapaciteta parlamentaraca u Srbiji za efikasnije ispunjavanje mandata u oblasti zaštite životne sredine. Centralni cilj je bio da se identifikuju, organizuju i razvrstaju informacije o životnoj sredini, prilagođene potrebama korisnika, i da se učitaju na „Zelenu digitalnu platformu” Narodne skupštine. Projekat podržava transparentniji, informisani i odgovorniji pristup kreiranju politika zaštite životne sredine u Srbiji, istovremeno podstičući veću usklađenost sa standardima EU i promovišući učešće građana u demokratskim procesima. MIS je radio na uspostavljanju baze politika i propisa, postavljajući osnove za takozvani pojmovnik. Osim toga, predstavnici MIS-a su učestvovali u različitim događajima (sastancima, radionicama, konsultacijama) koje je, u vezi sa ovim projektom, organizovala Misija OEBS-a u Srbiji.

Panel-diskusija „Recept za zelenu tranziciju mikro, malih i srednjih preduzeća” realizovana je u okviru projekta „Jačanje uloge Arhus centara u mobilizaciji podrške za negovanje zelene poslovne kulture kroz participativno donošenje odluka”, koji je sprovela mreža Arhus centara u Srbiji, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji. Na panelu je diskutovano o uticaju Zelene agende na poslovanje u Srbiji i kako preduzeća mogu da postanu deo zelene tranzicije. Govornice na panelu su bile iz Sektora udruženja privrede PKS – Responsible Business Hub, Arhus centra Novi Sad i kozmetičke kuće AMELLES.

Build together – omladinska razmena u Francuskoj, organizovana je u martu 2024. godine. Tri učesnika iz Srbije su, zajedno sa učesnicima iz još šest zemalja kreirali escape igru za mlade na temu interkulturalnosti. Napravljena je edukativna igra za decu, u kojoj se promovišu kreativnost, otvorenost i saradnja u dolaženju do rešenja, a kojoj je osnova upoznavanje, poštovanje i očuvanje različitih kultura i njihovih praksi.

Keys for change, drugi deo treninga koji se fokusira na lični razvoj mladih koji žele da se bave omladinskim radom i neformalnim obrazovanjem, održan je u Mađarskoj u martu 2024. godine. Ovaj projekat sprovodi organizacija EGYESEK iz Mađarske, uz podršku Erasmus+ programa, a MIS je saradivao slanjem učesnika iz Srbije.

FaciliCraft I: Još jedan trening o ličnom razvoju veština koje su neophodne za vođenje projekata, a koji smo sproveli u partnerstvu sa organizacijom SIW iz Holandije. Tri učesnika iz Srbije su unapredili svoja znanja i veštine kao lideri kampova i doprineli su razvoju novih metodologija u neformalnom obrazovanju.

United in biodiversity – Tokom 15 dana, 24 učesnika je imalo priliku da izgradi vezu između biodiverziteta i ljudskog diverziteta (u smislu pola, porekla, seksualne orijentacije itd.) kako bi promovisali različitost na praktičan način. Četiri učesnika iz Srbije se sa treninga vratilo sa novim alatima i veštinama za podsticanje različitosti i isticanje njene važnosti, a radi borbe protiv diskriminacija u današnjem društvu.

Kroz partnerstvo sa **15 organizacija u toku prethodne godine, 50 mladih** je imalo priliku da radi na svojim interkulturalnim veštinama i stekne praktična znanja i veštine o temama ličnog razvoja, zaštite životne sredine i promocije različitosti.

Tokom 2024. godine, u saradnji sa organizacijom „Mojo de Cana” iz Španije i „Pro Azores” Portugalija **testirali smo iskustva tri organizacije u podršci mladih ljudi kroz projekte**. MIS pripada zemlji koja nije članica EU, dok su druge dve organizacije sa udaljenih ostrva, iako formalno pripadaju državama EU. Kroz dve razmene razgovarali smo o dobrim praksama i praktičnim primerima, a tokom leta smo podržali tri neformalne grupe koje su imale svoje lične projekte. Organizacijama iz EU imali smo priliku da predstavimo metodologiju rada sa neformalnim grupama, koju je razvio MIS, dok su učesnici imali priliku da razviju i nove projekte koji se mogu iskoristiti za neke od sledećih poziva.

U drugoj polovini 2024. godine završen je rad na **priručniku „Klimatske promene u poljoprivredi”**, koji je zatim i zvanično odobrilo Ministarstvo prosvete. Autori poglavlja u Priručniku su profesori Poljoprivrednog fakulteta Univerziteta u Beogradu, dok su Mladi istraživači Srbije vršili koordinaciju projekta i istoimene Radne grupe u saradnji sa Ministarstvom prosvete i Zavodom za unapređivanje obrazovanja i vaspitanja, a kroz projekat „Klimatske promene u poljoprivredi” koji podržava Organizacija za hranu i poljoprivredu pri Ujedinjenim nacijama (UN FAO).

POC.3.3. Podignuta svest građana o potrebi zaštite i očuvanja životne sredine kao izvorne vrednosti i unapređeni kapaciteti za učešće u procesima donošenja odluka na lokalnom nivou.

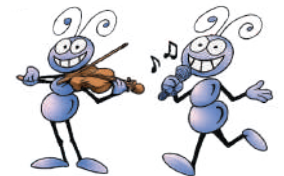
Tokom 2024. godine, MIS je organizovao oko 30 edukativnih događaja (radionica, obuka i terenskih akcija) i učestvovao u više od 50 događaja za podizanje svesti, promociju i monitoring.

U okviru programa „EKO-SISTEM” i kampanje „Dobro drvo”, MIS je organizovao **umetničku kampanju „Ne kupuj – Stvaraj. Smanji kupovinu, pokloni kreativnost”** za učenike srednjih umetničkih škola, univerzitetske umetničke fakultete i nezavisne umetnike. Tema se fokusirala na umetnost kroz apcikližu, podstičući učesnike da izraze ekološke poruke kroz kreativnost i društveni angažman. Ova inicijativa je u velikoj meri doprinela vidljivosti MIS-a u javnosti i jačanju svesti o potrebi promene svakodnevnih navika, kroz primenu apcikliže kao načina za smanjenje uticaja klimatskih promena i očuvanje biodiverziteta. Apcikliža je kreativna prenamena otpada, nusproizvoda i starih, odbačenih predmeta, transformišući ih u nove, korisne i/ili vrednije proizvode, umesto da ih samo bacimo ili recikliramo na standardan način. To je proces koji daje drugi život stvarima, produžava njihov vek i podstiče kreativnost.

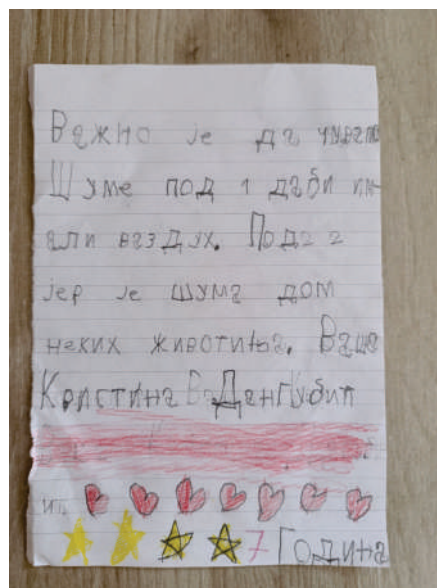
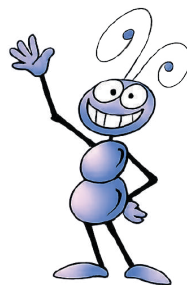

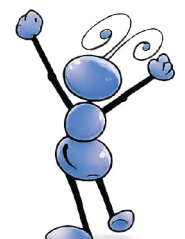
Kampanja je došla do preko 360.000 ljudi samo putem društvenih mreža, a preko dva miliona ljudi čulo je za kampanju putem onlajn i tradicionalnih medija. MIS je implementirao sveobuhvatnu strategiju za medije i informisanje, koja je kombinovala tradicionalne medije, plaćeno oglašavanje i strateška partnerstva (npr. saradnja sa City Magazinom, onlajn-portalom Buro, FONET i Beta). Od 16. do 19. decembra organizovana je zajednička izložba umetničkih radova.

Ovaj jedinstveni događaj, koji je rezultat istoimenog takmičenja, okupio je više od 60 autora koji su pokazali kako se može doprineti očuvanju prirode na društveno angažovan način kroz apciklažu i kreativnost. Prijave na konkurs su stigle iz pet srednjih umetničkih škola, sa deset fakulteta i akademija, kao i od slobodnih umetnika. Izložbu je svečano otvorio umetnik Ivan Kocić, koji svojim radom objedinjuje modernu umetnost i proces reciklaže. Na svečanom otvaranju bilo je prisutno preko 150 ljudi, dok je samu izložbu posetilo preko 200 posetilaca. Nakon izložbe izdat je [e-katalog odabranih radova](#).

Ciljna grupa kampanje „Dobro drvo” su bila deca koja su imala priliku da budu kreativna i naprave svoje dobro drvo koristeći zadate elemente u odeljku „iseci i zalepi” koji je deo Malog Politikinog zabavnika, da reše edukativni kviz i pošalju MIS-u svoje poruke o tome zašto je za njih važno da čuvaju šume. Putem društvenih mreža poslato je 20 radova iz Srbije i regiona.

Kampanja „Kornjača spornjača” je prva MIS-ova kampanja građanskog doniranja za prirodu. Kampanja je organizovana u okviru projekta „Zajedno za životnu sredinu”. Počela je 3. juna 2024. godine i trajala je 77 dana. Osnovna ideja kampanje je bilo podizanje svesti i senzibilisanje šire javnost za donacije za prirodu. Kampanja je pokrenuta za podršku u istraživanju i zaštiti barskih kornjača (*Emys orbicularis*) u Srbiji, koje su suočene s ozbiljnim pretnjama poput zagađenja, klimatskih promena i gubitka staništa. Cilj je bio da se prikupe sredstva za nabavku GPS uređaja, koji će pomoću proceni ugroženosti barske kornjače u Srbiji.

Kampanja je realizovana u saradnji sa Beogradskom otvorenom školom, Specijalnim rezervatom prirode „Kraljevac” i organizacijom „Catalist”, a prikupljanje sredstava je bilo, u najvećoj meri, preko platforme donacije.rs. Prikupljeno je 840.200 dinara od 208 donatora. Tokom kampanje MIS je učestvovao na brojnim događajima kako bi se povećala svest o važnosti zaštite barskih kornjača. Organizovan je događaj povodom Svetskog dana zaštite prirode 28. jula na Kraljevcu. MIS je učestvovao na događaju „Kiša meteora na Avali”, na Pikniku u Beogradu i na Malomfestu kod Kanjiže. Tim MIS-a i saradnici imali su ukupno 11 gostovanja na TV-u uživo, tri radijska gostovanja; objavljeno je preko preko 60 postova na mrežama, a procenjuje se da je preko 1.750.000 građana videlo kampanju.

Promocija obrazovnog materijala „Klimatske promene u poljoprivredi” organizovana je na Sajmu poljoprivrede u Novom Sadu, u maju 2024. godine. U okviru aktivnosti na projektu „Jačanje otpornosti sektora poljoprivrede na elementarne nepogode” MIS je sa učesnicima događaja organizovao interaktivnu igru „Klimatska potraga”, sa ciljem da podstakne učenike da iskoriste znanja stečena kroz novi predmet. U 2024. godini pet stručnih poljoprivrednih škola – iz Kraljeva, Požege, Sombora, Požarevca i Zrenjanina je u svoj nastavni plan uvrstilo izborni predmet Klimatske promene u poljoprivredi.

U 2024. godini inicirano je uspostavljanje **Saveta korisnika u zaštićenim područjima** SRP „Palić – Ludaš” i zajednici SRP „Carska bara”, PP „Rusanda”, SRP „Ritovi Donjeg Potisja”. Tim MIS-a je, uz podršku stručnog saradnika, održao sastanke sa upravljačima na kojima su razmatrani koraci i potrebe za uspostavljanje Saveta korisnika,

diskutovano je o izazovima, planirani su naredni koraci. Saveti korisnika zaštićenih područja su jedan od funkcionalnih modela uključivanja javnosti u procese donošenja odluka, ali i podizanje svesti javnosti (pre svega građana koji su vezani svojim boravkom ili radom za zaštićena područja) o potrebi saradnje na zaštiti prirode.

Upravljači zaštićenih područja su podržani i kroz druge aktivnosti kako bi povećali transparentnost. U 2024. sproveden je i **prvi ciklus podrške „Zajedno za zaštićena područja”**, u kojem je MIS podržao dva projekta usmerena na povećanje transparentnosti i veće uključivanju građana u upravljanje zaštićenim područjima Nacionalni park „Tara” i Specijalni rezervat prirode „Peštersko polje”.

Takođe je završen odabir nova dva zaštićena područja za podršku u 2025. godini (SRP „Obedska bara” i PP „Golija”).

Nacionalni park „Tara” realizovao je projekat „Zajedno protiv šumskih požara”, koji je uključivao radionice i predavanja o prevenciji požara, okupivši lokalnu zajednicu i stručnjake. Ove aktivnosti su značajno doprinele podizanju svesti i znanja o rizicima od šumskih požara, dok su istovremeno uspostavile bolju komunikaciju između upravljača nacionalnim parkom/zaštićenim područjem i drugih relevantnih organizacija. Takođe, postavljene su informativne table koje upozoravaju posetioce na dnevne rizike od požara i podstiču na odgovorno ponašanje.

Turistička organizacija Sjenica sprovela je projekat „**Očuvanje Pešterskog polja**”, čiji je cilj da informiše posetioce i podstakne njihovo aktivno uključivanje u zaštitu prirodnog nasleđa i njegovo očuvanje. Poboljšana je dostupnost informacija o ključnim vrednostima zaštićenog područja kroz postavljanje drvenih informativnih tabli na odabranim lokalitetima unutar Specijalnog prirodnog rezervata „Peštersko polje”. Ove table omogućavaju posetiocima lakši pristup informacijama o lokalnoj flori, fauni i značajnim mestima, kao i bolje razumevanje prirodnih bogatstava rezervata i njihov značaj.

U 2024. godini, MIS je četrnaesti put bio nacionalni koordinator konkursa [Dunavski umetnik](#). Konkurs su, kao i dosad, zajednički organizovali Globalno partnerstvo za vode za Centralnu i Istočnu Evropu (GWP CEE) i Međunarodna komisija za zaštitu reke Dunav (ICPDR). Ove godine je prvi put konkurs regionalno podržala ERSTE fondacija. Snimljena su dva promotivna videa i sprovedena je kampanja na društvenim mrežama i u časopisima za nastavnike i decu; zahvaljujući uspešnoj promociji, primljen je veliki broj radova; dodeljena je 21 nagrada u šest kategorija u Srbiji; rad iz Srbije osvojio je na međunarodnom nivou prvo mesto u kategoriji „video-tinejdžeri”, u konkurenciji radova iz svih zemlja dunavskog sliva.

Dodatna aktivnosti podizanja svesti realizovana je tokom panela „**Recept za zelenu tranziciju**” kada su na ovu temu snimljena tri kratka edukativna videa sa panelistkinjama i postavljena na mrežama, što je imalo uticaj na podizanje svesti o cirkularnoj ekonomiji i o ulozi malih i srednjih preduzeća u istoj.

7. ORGANIZACIONI RAZVOJ

Strateški plan organizacionog razvoja Mladih istraživača Srbije razvijen je kao deo Strateškog plana MIS-a do 2027. godine. Organizacioni strateški ciljevi su:

- unapređena organizaciona struktura i osnaženi ljudski resursi neophodni za realizaciju strateških programskih ciljeva;
- uspostavljen sistem za monitoring efekata rada i razvoja kapaciteta;
- razvijeni kapaciteti za javno zastupanje zaposlenih i saradnika i definisana strategija zastupanja i komunikacije.

Kroz različite procese, projekte i aktivnosti tokom 2024. postignuti su sledeći rezultati:

- Unapređeni mehanizmi horizontalne razmene informacija između programa i na nivou menadžment – zaposleni, u procesima planiranja i realizacije aktivnosti/ programa.
- Zaposleni su podstaknuti da učestvuju u procesima informisanja i planiranja.
- Redovno se sprovodi plan komunikacije i koordinacije.
- Redovno se ažuriraju opisi poslova.

Zaposleni su upoznati sa svojim opisima poslova, a očekivani rezultati su jasno utvrđeni.

- Nastavlja se praksa da se zaposleni biraju na konkursu, primenom utvrđenih smernica i procedura za selekciju.
- Definisani mehanizmi podrške i praćenja zaposlenih u realizaciji godišnjih planova (mentoring, edukacije, shadowing itd).
- Redovno se dokumentuje napredak zaposlenih.
- Definisani prioriteti za zagovaranje i plan delovanja koji se kontinuirano razvija.
- Pripremljene i realizovane kampanje zagovaranja u programima.
- Razvijene metodologije i alati za komunikaciju sa bazom/ciljnom grupom na osnovu utvrđenih potreba.
- Podignuti kapaciteti zaposlenih da realizuju kampanje.
- Realizovane kampanje predviđene planovima.

Novi zaposleni u MIS-u su se postepeno upoznavali sa procedurama i praksama MIS-a definisanim različitim internim dokumentima (Kodeks ponašanja, Propisi i procedure MIS vezani za borbu protiv korupcije, Pravilnik o uzbunjivanju, Pravilnik o nabavkama, Politike sprečavanje i borbe protiv seksualnog uznemiravanja itd.) u cilju uspostavljanja organizacione kulture zasnovane na principima i vrednostima, od kojih je jedna od najvažnijih nulta tolerancija prema korupciji.

Revizija efikasnosti rada MIS-a, inicirane od strane Sida, sprovedena je u martu i aprilu 2024. Ciljevi ovog procesa, koji je sprovedla kompanija Deloitte Advisory d.o.o., bili su da se analizira i utvrdi da li MIS ima adekvatan sistem internih kontrola koji obezbeđuje kvalitetno upravljanje finansijskim sredstvima i tačnost finansijskih izveštaja, da li se interne politike i procedure MIS-a primenjuju i podržavaju ostvarivanje strateških i operativnih ciljeva MIS-a. Nalazi revizora formulisani u revizorskom izveštaju su bili pozitivni, a u izveštaj su uključene i preporuke za dalji razvoj. Na osnovu izveštaja revizije, procene postignutih rezultata petogodišnjeg programa „EKO-SISTEM”, procene Strateškog i Akcionog plana MIS-a za 2024. i 2025. godinu, Sida je odobrila institucionalnu podršku MIS-u. Ovo je prva institucionalna podrška koju MIS ima od svog osnivanja.

Napredak u diverzifikaciji sredstava u MIS-u je ostvaren i realizacijom prve crowdfunding kampanje „Kornjača spornjača”, tokom koje su građani direktnim donacijama pomogli zaštitu prirode. Uspeh ove kampanje je podstakao MIS da počne razvoj modela za prikupljanje finansijskih sredstava donacijama građana/kompanija koji bi, u perspektivi, doprineo finasijskoj održivosti MIS-a.

Uz konsultantsku podršku razvijen je operativni plan za realizaciju fandrejzing modela i kampanja, sa taktikama izgradnje i angažovanja zajednice putem različitih kanala komunikacija.

Na nivou dokumenata i procedura, MIS je ostvario određeni napredak. Unapređenje Pravilnika o računovodstvu povećalo je efikasnost zaposlenih u finansijsko-administrativnom sektoru i omogućilo bolju i precizniju dostupnost računovodstvenih informacija. Pravilnik o nabavkama je ažuriran u skladu sa preporukama eksterne revizije efikasnosti rada MIS-a (Deloitte Advisory d.o.o.), a unapređenja su dodatno doprinela olakšanju sprovođenja procedura nabavki, zadržavajući najvažniji aspekt – sprečavanje korupcije i obezbeđivanje transparentnost procesa.

8. VIDLJIVOST

Mladi istraživači Srbije su tokom 2024. godine nastavili da unapređuju vidljivost organizacije, programa, kampanja i aktivnosti, nadograđujući rezultate postignute u prethodnim godinama. Primenjivana je jasna komunikaciona strategija i smernice za branding, kako donatora, tako i organizacije. Značajno je unapređen vizuelni identitet, kako bi komunikacija bila jedinstvena i dosledna uprkos različitim programima i specifičnim zahtevima donatora, a istovremeno prepoznatljiva i u skladu sa savremenim trendovima i estetikom.

Tokom 2024. godine, kroz digitalne kanale, kreativne kampanje i saradnju sa medijima, doprli smo do različitih ciljnih grupa, od mladih i šire javnosti do poslovne zajednice. Naša vidljivost je dodatno osnažena plasiranjem sadržaja putem **televizijskih, radijskih i štampanih medija**, čime su poruke uspešno stigle do šire publike kroz različite formate i kanale komunikacije (Infografik 4.).

Pored onlajn-aktivnosti na mrežama i u medijima, bili smo prisutni i uživo na oko 20 značajnih javnih događaja, gde smo direktno komunicirali sa zainteresovanima i dodatno promovisali naše inicijative. Pored toga, tokom 2024. godine, koordinirali smo izradu udžbenika „Klimatske promene u poljoprivredi” za novi izborni predmet u srednjim poljoprivrednim školama, koji je objavljen i odštampan u tiražu od 1.000 primeraka.

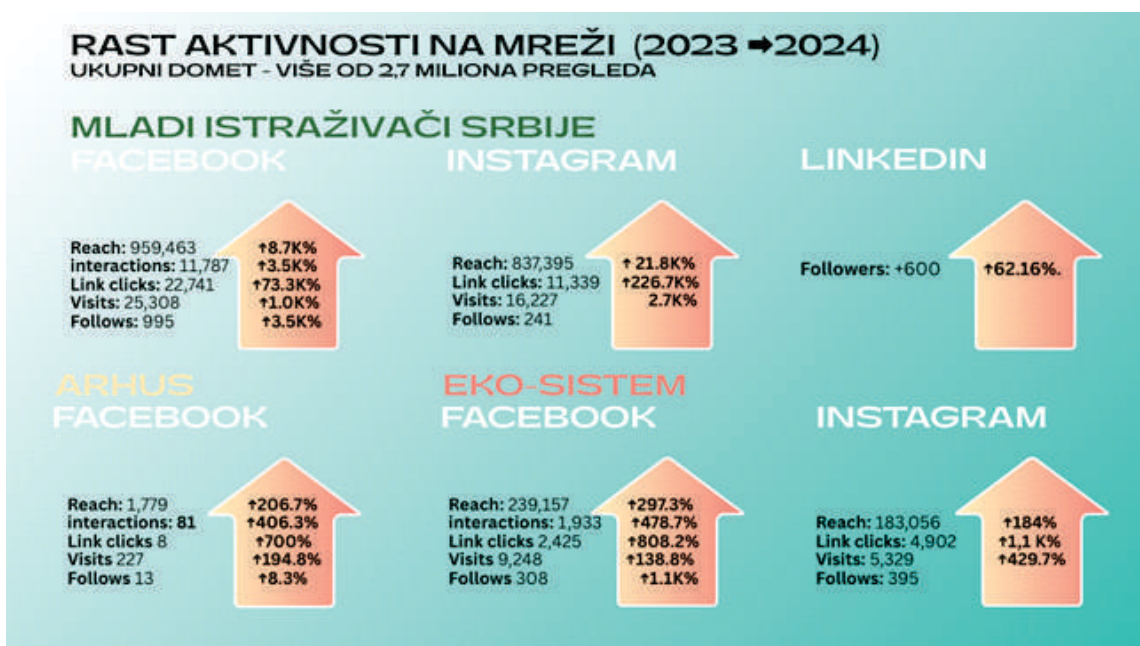
Infografik 4. Vidljivost u medijima

E-learning platforma ostaje važan alat za širenje dostupnosti sadržaja i jačanje vidljivosti programa. U 2024. godini smo razvili i promovisali novu e-learning obuku Klimatske promene i poljoprivreda, prvi put namenjenu srednjoškolicima, čime smo dodatno proširili publiku i dostupnost naših sadržaja. U okviru rada na promociji i diseminaciji aktivnosti, izrađeni su i podeljeni različiti brendirani promo materijali, prilagođeni projektima – od torbi, notesa i USB memorija do majica, bojanke i drugih poklona, kako bi bila omogućena veća prepoznatljivost, naročito za potrebe kampanje „Kornjača spornjača”, gde su donatori dobili materijale kojima smo dodatno povezali zajednicu sa ciljevima kampanje.

Infografik 5. Broj pratilaca na društvenim mrežama Infografik 6. Podaci o vidljivosti na YouTube mreži

Tokom 2024. godine, prisustvo MIS-a na društvenim mrežama (Facebook, Instagram i LinkedIn) značajno je povećano. Broj pratilaca i ukupni broj pregleda kampanja na YouTube platformi konstantno su rasli, sa ukupno više od 500.000 pregleda (Infografik 5.), što je omogućilo širu prepoznatljivost i povećanje doseg korisnika kroz različite platforme (Infografik 6.).

Infografik 7. Statistika sa društvenih mreža

Tokom godine realizovano je više kampanja i konkursa, koje su ostvarile značajnu vidljivost u medijima i imale merljiv uticaj.

Konkurs „Volonteri prirodi po meri” privukao je značajno interesovanje javnosti i medija, naglašavajući važnu ulogu koju volonteri imaju u očuvanju životne sredine. „Kornjača spornjača” – naša prva crowdfunding kampanja – tokom koje smo intenzivno radili na vidljivosti i diseminaciji aktivnosti, uz konstantnu i strateški osmišljenu prisutnost na društvenim mrežama, kako bismo dopreli do što šire publike, uspešno je završena. Kampanja je povećala vidljivost, privukla nove pratioce i značajno podigla svest javnosti o važnosti doniranja za zaštitu prirode.

Infografik 8. Pregled vidljivosti najznačajnijih realizovanih kampanja u 2024. godini

9. MONITORING I EVALUACIJA

Osnovna dokumenta za planiranje i sprovođenje aktivnosti MIS-a za 2024. godinu su bila: Strateški plan MIS-a do 2027. godine, Akcioni plan MIS-a do 2025. godine, kao i radni planovi projekata koji su sprovedeni.

MIS je koristio razvijene metode, rutine i alate za praćenje projekata/osnovnih aktivnosti zasnovane na principima najboljih praksi kao što su upravljanje zasnovano na rezultatima, uključujući učenje i prilagođavanje, a informacije dobijene iz monitoringa i evaluacije korišćene su za učenje i prilagođavanje upravljanja projektima.

Monitoring i evaluacija su rađeni na nekoliko načina:

- ➔ Članovi projektnog tima na nedeljnim sastancima su predstavljali realizovane aktivnosti, ostvarene rezultate i njihove indikatore.
- ➔ Rađena je interna evaluacija projektnog tima kao i procena od strane učesnika – sve aktivnosti izgradnje kapaciteta i umrežavanje se procenjuju od strane učesnika/korisnika programa.
- ➔ Sprovedena je kvantitativna analiza veb-platfomi i društvenih mreža (veb-analitika internet sajtova, platforme za obuke, statistika socijalnih mreža i analiza medijskog sadržaja).

Tim za osiguranje kvaliteta čine direktorka programa i predsednik Upravnog odbora MIS-a. Ovaj tim vrši procenu napretka i kontrolu kvaliteta postignutih rezultata na nivou cele organizacije. Garancija kvaliteta se obezbeđuje kvartalnim temeljnim analizama rezultata i na osnovu njih se daju predlozi za unapređenje predstojećih aktivnosti. Metode koje se koriste su: individualni intervjui, analize dokumenata projekta, grupni razgovora i slično.

MONITORING

U 2024. godini tim MIS-a je sproveo 63 monitoring posete: 12 kroz projekat „Zajedno za životnu sredinu” (dva upravljačima, deset neformalnih grupa kroz program „Heroji u zelenoj boji”), 23 kroz „EKO-SISTEM” program (14 programski monitoring, devet administrativni), 17 monitoring poseta na 14 kampova i 11 u okviru projekta „Klimatske promene u poljoprivredi”.

Tokom 2024. godine, prisustvo MIS-a na društvenim mrežama (Facebook, Instagram i LinkedIn) značajno je povećano. Broj pratilaca je konstantno rastao (Infografik 5.), što je omogućilo širu prepoznatljivost i povećanje doseg korisnika kroz različite platforme (Infografik 7.). Dodatno, kampanje sprovedene na YouTube platformi doprinele su značajnom povećanju broja pregleda, sa ukupno više od 500.000 pregleda (Infografik 6).

EVALUACIJA VOLONTRSKIH PROGRAMA I AKTIVNOSTI

MIS-VSS prikuplja procene organizatora kampova i lidera kampova, kroz izveštaje koji su pripremaju nakon realizacije kampova. Iz dostavljenih izveštaja uzimaju se i obrađuju podaci koji se koriste za dalje planiranje i unapređivanje saradnje sa lokalnim partnerima (organizatorima kampova) i volonterima (liderima kampova).

Infografik 9. Rezultati evaluacije organizatora kampova

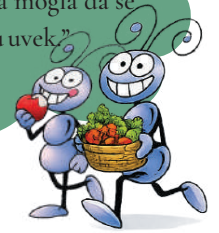
70% lidera kampova misli da je kamp (projekat ili posao na kome su radili) održiv.

Na većini volonterskih kampova u 2024. godini nije bilo rodno podeljenih poslova, ali lideri kampova kažu:

„Prvom delu kampa ne, svi su radili sve, u drugom delu je organizator u nekom momentu izdvajao momke za fizički teže poslove, ali smo na inicijativu nekih volonterki to ipak zaobišli.“

„Momci su kosili i fizikalisali, devojke su radile sa decom, ali ova podela nije bila nametnuta, desila se prirodno, ako bi neko hteo da radi nešto drugo niko mu ne bi branio.“

„Bilo je onih zadataka koji su zahtevali sirovu snagu i gde su momci zajedno sa lokalcima vukli, ali je svaka od devojaka mogla da se pridruži bilo kom poslu uvek.“

Samo na jednom kampu nije ostvarena saradnja sa lokalnom zajednicom – jer je, prema izjavi lidera kampa, nema. Na ostalim kampovima, prema proceni lidera kampova, ostvarena je dobra saradnja.

EVALUACIJA „EKO-SISTEM” PROGRAMA

U 2024. godini je urađena evaluacija „EKO-SISTEM” programa od strane nezavisnog evaluatora sa ciljem da se proceni efikasnost, efektivnost i održivost projekata organizacija na lokalnom nivou (primenjujući OECD / DAC's Quality Standards for Development Evaluation).

Podržana organizacija	Održivost				Uticaj projekata			
	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
Dobrovoljno vatrogasno društvo Kraljevo	≈ ● Visoka	● Visoka	● Visoka	● Visoka	≈ ● Visoki	● Visoki	● Visoki	● Visoki
Centar modernih veština	≈ ● Srednja	● Srednja	● Srednja	● Srednja	↗ ● Visoki	● Srednji	● Srednji	● Visoki
Pokret gorana Novog Sada	≈ ● Visoka	● Visoka	● Visoka	● Visoka	≈ ● Visoki	● Visoki		● Visoki
iRevolucija				● Visoka				● Visoki
UPVŠ “Bor”				● Visoka				● Visoki
IDA				● Visoka				● Srednji
Forca	≈ ● Srednja	● Srednja	● Srednja	● Srednja	≈ ● Srednji	● Visoki		● Visoki
Polekol	≈		● Srednja	● Srednja	≈		● Srednji	● Srednji
Centar za unapređenje životne sredine	≈ ● Srednja	● Visoka	● Visoka	● Visoka	≈ ● Visoki	● Visoki	● Visoki	● Visoki
Proaktiv	≈ ● Visoka	● Visoka	● Srednja	● Srednja	≈ ● Visoki	● Visoki	● Srednji	● Srednji

Tabela 2. Procena održivosti i uticaja projekata koji su podržani od 2021. do 2024. godine.

U tabeli se nalazi procena održivosti i uticaja projekata koji su podržani od 2021. do 2024. godine.

Takođe, urađena je i procena dijaloga i saradnje sa donosiocima odluka tokom sprovođenja projekata mreža organizacija od 2021. do 2024. godine.

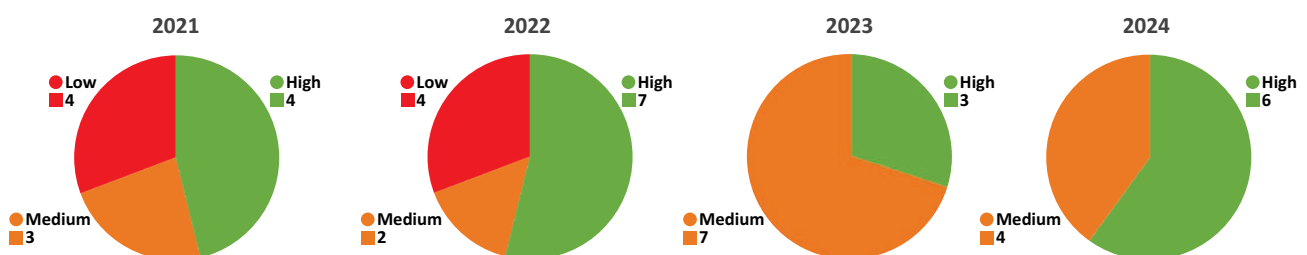

Tabela 3. Procena dijaloga i saradnje sa donosiocima odluka tokom sprovođenja projekata mreža organizacija od 2021. do 2024. godine.

Kao indikator uspeha, u cilju poboljšanja i planiranja narednih događaja, razvoja programa i projekata, MIS redovno sprovodi evaluaciju svih događaja koje organizuje (onlajn ili koristeći metode neformalnog obrazovanja).

U okviru „EKO-SISTEM” programa organizovana su tri događaja: konferencija i promocija Izveštaja iz senke, uvodni trening za mreže OCD koje su podržane kroz program, evaluacioni sastanak svih mreža. Na osnovu povratnih informacija učesnika, sadržaj i teme koje su bile obrađene su relevante, izbor eksperata je bio kvalitetan, a organizacija i komunikacija sa timom MIS-a na visokom nivou.

Neki od odgovora organizacija/mreža koje su obuhvaćene upitnikom o učinku programa, jačanju kapaciteta, izazova i daljeg uticaja mreža, izdvojeni su u nastavku.

Da li je „EKO-SISTEM” program doprineo podizanju kapaciteta organizacija?

„Da, doprineo je podizanju kapaciteta na više nivoa:

- 1) unapredili smo svoje kapacitete za javno zagovaranje i praćenje javnih politika i njihovog sprovođenja u oblasti zaštite životne sredine;
- 2) povećali smo vidljivost u radu ženske sekcije;
- 3) povećali smo stepen saradnje sa javnim sektorom, osnovnim i srednjim školama i JP „Srbijašume”.

Dobrovoljno vatrogasno društvo Kraljevo

Kojim promenama u zajednici je vaš projekat doprineo?

„Ono što vidim kao promene je jačanje kapaciteta pre svega mladih da se bave politikama iz oblasti životne sredine, zaštite prirode i klimatskih promena, kao i vidljivosti tema i prepoznatljivosti njihovog značaja u zajednici.”

Beogradska otvorena škola

Podelite sa nama mišljenje o tome kako organizacije mogu da rade zajedno i povećaju svoj uticaj u Srbiji.

„Organizacije mogu da rade zajedno i povećaju svoj uticaj u Srbiji kroz nekoliko ključnih strategija i konkretnih primera. Prvo, umrežavanje i saradnja na zajedničkim inicijativama omogućavaju organizacijama da udruže svoje resurse, znanje i ekspertizu, čime mogu efikasnije uticati na donošenje politika i rešavanje društvenih izazova. Kroz komplementarnost aktivnosti, organizacije mogu da stvore sinergiju koja omogućava veću efikasnost u ostvarivanju ciljeva. Na primer, organizacija koja se fokusira na edukaciju i podizanje svesti može saradivati sa organizacijom koja se bavi zagovaranjem i politikama, kako bi stvorile temelje za dugoročne promene i implementaciju novih zakona i strategija.”

Mreža „Klimatski forum”

EVALUACIJA PRVOG CIKLUSA PODRŠKE NFG „HEROJI U ZELENOJ BOJI”

U nastavku se nalazi nekoliko dogovora podržanih neformalnih grupa, na pitanja: Koje najznačajnije promene je projekat izazvao? Šta se to u vama, oko vas, sa vama dogodilo?

Koordinator NFG „Asocijacija čuvara prirode Vojvodine i Srbije”: „Za mnoge čuvare, koji inače rade u izolovanim područjima i nemaju često priliku da se sretnu s kolegama, ovo je bio trenutak kada su shvatili koliko su zapravo deo veće zajednice, koliko su povezani istim izazovima, ali i ljubavlju prema prirodi. [...]

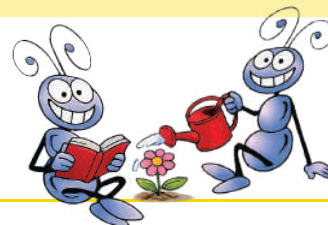
Osećala se nova energija za rešavanje problema i mnogi su delili ideje o tome kako zajedničkim snagama mogu da unaprede zaštitu prirode. [...]

[...]svi su se složili da im je ovakvo okupljanje osveženje i motivacija koja im je bila potrebna. [...] Taj osećaj zajedništva bio je najveći utisak – jer priroda ih povezuje na način koji svi oni duboko razumeju.”

Koordinatorica NFG „Planetarstvo”: „Rad sa decom na ovoj temi je umnogome doprineo ličnom osećaju zadovoljstva i ispunjenosti. Smatramo da smo uspeali u formativnim godinama deci da usadimo neke prave vrednosti kojima će se vraćati svaki put kada treba da donesu neku odluku koja može uticati na našu planetu – dakle, svakodnevno.”

Koordinatorica NFG „EkoUvac Sjenica”: „Posebno dirljiv trenutak bio je kada su posetioci događaja postavljena edukativne table podelili svoje utiske, ističući kako su prvi put saznali za važnost beloglavog supa i drugih endemskih vrsta. To je pokazalo koliko je edukacija ključna za jačanje svesti i odgovornog ponašanja prema prirodi. ...

Projekat je pokrenuo talas pozitivnih promena, od jačanja ekološke svesti kod dece do osnaživanja lokalne zajednice da više ceni prirodno bogatstvo koje ih okružuje.”

10. UPRAVLJANJE RIZICIMA

Upravljanje rizicima je važan deo planiranja i rada organizacije. Proces upravljanja rizicima je osmišljen tako da umanjiti ili eliminiše opasnost od određenih vrsta događaja koji u pretnja ili utiču na poslovanje. MIS ne poseduju pisane politike za upravljanje rizicima, ali poseduje bazu rizika sa planom za ublažavanje ili eliminisanje rizika.

Najvažnije faze procesa upravljanja rizikom koje MIS sprovodi su: identifikacija rizika, analiza rizika i odgovor na rizike. Identifikaciju rizika radi ceo tim MIS-a, periodično. Analiza rizika se radi nakon identifikacije, tako što se prepoznati rizici unose u bazu (Excel dokument). Odluka o oceni rizika se donosi konsenzusom tokom sesije na kojoj se rizici procenjuju. Nakon analize rizika, pristupa se planiranju odgovora na rizik i popunjava deo Excel tabele koji je akcioni

U 2024. godini, u bazi MIS-a su se nalazili sledeći rizici:

- Korupcija dovodi do gubitka reputacije MIS-a i smanjene podrške partnera i donatora. Nepoštovanje pravila o finansijskom izveštavanju, mehanizmima plaćanja, finansijskih i sistemskih zahteva, internih kontrola i slično, dovodi do blokade u radu organizacije.
 - Seksualno iskorišćavanje, zlostavljanje i uznemiravanje (SEAH) dovodi do gubitka osoblja i volontera i ugrožava radno okruženje i ugled MIS-a.
 - Programi podrške OCD i neformalnim grupama dovode do prepoznavanja MIS-a kao donatorske organizacije.
 - Nestabilna politička situacija, nedostatak slobode govora i vladavine prava, izrazito negativan stav prema OCD, uzrokuje nepovoljno okruženje za rad MIS-a.
 - Pasivnost mladih, koji su cilja grupa organizacije, dovodi do njihovog kvantitativno i kvalitativno nedovoljnog uključivanja u programe MIS-a.
 - Rat u Ukrajini, sukobi u Gazi i nestabilna politička i ekonomska situacija u EU uzrokuju promene u procesu integracije Srbije u EU i utiču negativno na reforme u oblasti životne sredine.
 - Nedostatak adekvatnih usluga i primena tradicionalnih navika partnera i saradnika dovodi do neadekvatne primene standarda zaštite životne sredine tokom realizacije aktivnosti.
 - Nedovoljno posvećivanje radu sa aktivistima i volonterima uzrokuje gubljenje aktivističkih grupa i aktivnih volontera koji su privrženi organizaciji i ciljevima MIS.
 - Disbalans u saradnji sa drugim OCD (mnogo više daje nego što dobija u programskom i finansijskom smislu) uzrokuje iscrpljivanje resursa MIS-a.
 - Nepoštovanje internih politika i pravila u oblasti ljudskih resursa dovodi do loše organizacije rada, stresa zaposlenih i česte smene ljudi.
 - Nedostaci veština i znanja zaposlenih, kao manjak njihove sposobnost da se prilagode novim spoljnim okolnostima (političkim, društvenim, digitalnim i slično), ugrožavaju radnu aktivnost i učinak.
- Osim generalnih rizika organizacije, pripremaju se i baze rizika za projekte kojima se upravlja na poseban način.

13. ANTIKORUPCIJA I SEAH

Smatrajući da korupcija urušava poverenje, slabi demokratiju, ugrožava ekonomski razvoj i produbljuje nejednakost, siromaštvo, društvene podele i da je jedan od uzroka narušavanja životne sredine, Mladi istraživači Srbije (MIS) se posvećuju prevenciji i borbi protiv korupcije.

MIS ima princip nulte tolerancije za korupciju, što znači da su svi članovi i zaposleni, kao i saradnici i partnerske organizacije upoznati sa antikorupcijskom politikom MIS-a i pripadajućim antikorupcijskim pravilima, te da su dužni da ih primenjuju dosledno u svakom segmentu svog rada.

Politika MIS-a je da se odnosi prema svojim zaposlenima, volonterima, partnerima, dobavljačima i spoljnim saradnicima iskreno i sa integritetom.

MIS očekuje da će se i oni međusobno i prema organizaciji ponašati po istom principu.

Pravilnici i procedure Mladih istraživača Srbije koji sprečavaju korupciju su:

1. Kodeks ponašanja;
2. Ugovori o radu zaposlenih;
3. Pravilnik o finansijsko-administrativnom poslovanju se definisanim procedurama nabavki, putovanja, odgovornosti za plaćanja itd.;
4. Pravilnik o sistematizaciji radnih mesta;
5. Pravilnik o upravljanju ljudskim resursima;
6. Pravilnik o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja;
7. Upravljanje rizicima MIS-a i baza rizika;
8. Pravilnik o sprečavanju i borbi protiv korupcije.

Odgovornost za borbu protiv korupcije, u skladu sa politikama, pravilnicima i procedurama MIS-a, imaju:

- Upravni odbor Mladih istraživača Srbije;
- Izvršni direktor Mladih istraživača Srbije;
- Zaposleni.

Prijavlivanje sumnje na korupciju, nezavisno sa koje strane prijave dolaze, vrši se Upravnom odboru Mladih istraživača Srbije na imejl: nepravilnosti@mis.org.rs. MIS omogućava anonimno prijavljivanje sumnje na korupciju u svim svojim programima, uključujući i rad partnerskih organizacija i u procesuiranju sumnje i garantuje zaštitu i anonimnost.

MIS je uložio mnogo truda u razvoj procedura i politika, koje se sprovode zajedno sa dobrovoljnom transparentnošću, povećanom operativnom efikasnošću, odgovornošću i minimalnim rizikom od korupcije. Ovakav pristup i rad MIS-a potvrđen je tokom nezavisne revizije efikasnosti od strane firme *Deloitte Advisory d.o.o.*, koju je Sida angažovala 2024. godine.

Dodatno, MIS konstantno radi na podizanju kapaciteta o borbi protiv korupcije svojih zaposlenih, saradnika i organizacija kojima dodeljuje grantove. Na primer, tokom uvodnog treninga za podržane mreže u okviru „EKO-SISTEM” programa jedna sesija je bila posvećena identifikaciji i prevenciji koruptivnih praksi, analizi vrsta korupcije, razumevanje njenih posledica i razvoj procedura za sprečavanje korupcije, značaju izrade etičkog kodeksa i interne kontrole, identifikaciji rizika u sprečavanju korupcije u organizaciji i mogućih mera za njihovo prevazilaženje.

Politika MIS-a sa kodeksom ponašanja o pravima i obavezama poslodavca, zaposlenih i angažovanih lica u vezi sa **sprečavanjem i zabranom seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja (SEAH)** usvojena je 2021. godine i od tada se aktivno primenjuje tokom svakodnevnog rada unutar organizacije i aktivnostima programa koji se sprovode.

Ključni ciljevi su:

- sprečavanje i eliminacija svakog oblika nasilja, uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja i zlostavljanja i seksualne ucene na radnom mestu i u vezi sa radom Poslodavca, uređenjem organizacije i postupanja Poslodavca i zaposlenih, kao i volontera, na takav način da se omogući efikasna prevencija i zaštita žrtava;
- zaštita zaposlenih, angažovanih lica i svih trećih lica od svih oblika uznemiravanja;
- kreiranje smernica za upućivanje na procesuiranje uznemiravanja/nasilja;
- pružanje podrške i osnaživanje žrtava.

14. MREŽE, SINERGIJA SA DRUGIM PROJEKTIMA, SARADNJA SA PARTNERIMA

Angažovanje tima MIS-a u različitim mrežama organizacija civilnog društva je bilo veliko i intenzivno i tokom 2024. godine. Verujući u značaj i snagu umrežavanja, tim MIS-a je uložio preko 30 radnih dana u aktivnosti mreža: sastanke, konferencije, koordinaciju, planiranje, realizaciju zajedničkih aktivnosti i slično.

U 2024. godini MIS je bio aktivan član sledećih mreža u Srbiji:

Koalicije 27 čija misija je da udruženim radom svojih članica posvećeno zagovara i doprinosi procesu usklađivanja i primene politika, propisa i standarda Evropske unije u oblasti zaštite životne sredine i klimatskih promena.

Krovne organizacije mladih u Srbiji (KOMS) koja je zagovaračka platforma koja zastupa interese mladih, osigurava aktivno učešće i razvija sistemska rešenja u cilju unapređenja položaja mladih kroz razvijanje strateških partnerstava, međusektorsku i međunarodnu saradnju, kao i jačanje kapaciteta organizacija članica i drugih subjekata omladinske politike.

Zelene stolice čija je misija unapređenje komunikacije sa zakonodavnom granom vlasti kroz uspostavljen mehanizam, jedini takve vrste, i ostvarivanje uticaja na poboljšanje zakonskih predloga u oblasti životne sredine.

„Natura 2000” Resursnog centra Srbije čiji je fokus povezivanje, podrška i razvoj organizacija koje, u saradnji sa drugim institucijama i organizacijama, rade na uspostavljanju evropske ekološke mreže „NATURA 2000”, do dana pristupanja Republike Srbije Evropskoj uniji.

Klimatskog foruma koji je mreža organizacija koje se bave problemom klimatskih promena, podizanjem svesti i adaptacijama na klimatske promene.

Na **regionalnom i međunarodnom nivou** MIS je član:

SEENET mreže organizacija jugoistočne Evrope čija je misija da obezbedi platformu za saradnju organizacija civilnog društva za zaštitu životne sredine na regionalnom nivou i da mobilise druge sektore civilnog društva u ostvarivanju naše vizije.

BioNET regionalne mreže organizacija koja se zalaže za zaštitu prirode na Balkanu kroz zajedničku akciju.

Mladih za životnu sredinu (YEE) koja ima za cilj da ujedini neprofitne organizacije mladih za zaštitu životne sredine u Evropi, kako bi se poboljšala međunarodna saradnja, povećalo znanje o klimatskoj krizi, podigla svest o ekološkim problemima i ojačalo učešće mladih u donošenju odluka o životnoj sredini.

Mreže za zaštitu biodiverziteta Centralne i Istočne Evrope (CEEweb) čija je misija da radi na očuvanju biodiverziteta kroz promociju održivog razvoja kroz zagovaranje, umrežavanje i uticaj na donosiocima odluka, sprovođenje nacionalnih i transnacionalnih projekata i sprovođenje aktivnosti izgradnje kapaciteta i podizanja svesti.

Alijanse evropskih volonterskih servisa (Alliance) koja je međunarodna, nevladina omladinska organizacija koja predstavlja nacionalne organizacije koje promovisu interkulturalno obrazovanje, razumevanje i mir kroz volonterske servise.

Koordinacionog komiteta međunarodnih volonterskih servisa (CCIVS) koji jača međunarodne volonterske servise širom sveta povezivanjem i osnaživanjem svojih članova, promovisanjem i zagovaranjem međunarodnih volonterskih servisa i njihovih vrednosti na lokalnom i globalnom nivou.

MIS je takođe pridružena članica NAPOR-a i partner je mreže SCI u Srbiji. Nažalost, u 2024. godini prestala je sa radom i postojanjem Mreža mladih Jugoistočne Evrope (SEEYN), čiji je MIS bio osnivač i aktivan član.

U 2024. godini MIS je održao dobru saradnju sa Evropskom komisijom i Delegacijom EU u Srbiji u vezi sa Izveštajem iz senke Koalicije 27, koji je na nacionalnom i međunarodnom nivou prepoznat kao kvalitetan dokument i koji se koristi kao jedan od materijala za pripremu Izveštaja o napretku Srbije u procesu evropskih integracija – Poglavlje 27 od strane Evropske komisije.

Zbog tematske orijentacije, najintenzivnija saradnja razvijena je sa Beogradskom otvorenom školom (BoŠ). BOŠ je član Koalicije 27 i saraduje sa MIS-om na pripremi Izveštaja iz senke o Poglavlju 27, kao i na sprovođenju projekta „Zajedno za životnu sredinu”.

Saradnja i sinergija između MIS i UNDP-a ostala je tokom čitavog programa „EKO-SISTEM”. MIS je učestvovao u nizu aktivnosti UNDP-a kao što su aktivnosti u okviru projekta „EU za zelenu agendu u Srbiji”, podržan od strane EU u saradnji sa Ambasadom Švedske i Evropskom investicionom bankom (EIB), kao i projekat „Zaštita i ulaganje u biodiverzitet i vodu za poboljšanu otpornost na klimatske promene” koji podržava Švedska.

U oktobru 2024. godine, MIS je učestvovao na konferenciji mreže „Green Belt” u Letoniji, gde je uspostavljena sinergija sa projektima i organizacijama koje se bave zaštitom prirode.

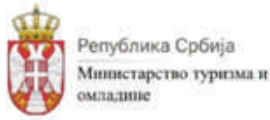
Kao članica mreže YEE, MIS je deo upravnog odbora međunarodne mreže koja se bavi klimatskim promenama – Climate Action Network Europe. U novembru 2024. godine MIS je učestvovao na sastanku članova UO koji je uživo organizovan u Briselu.

U okviru ACCTING projekta, organizovan je novi oblik događaja u formi „Open studio”, koji je okupio predstavnike najuspešnijih podržanih pilot-projekata iz Evrope i eksperte iz relevantnih oblasti, sa ciljem da se ostvari sinergija i umrežavanje, kao i da se razvijaju nove zajedničke inovativne ideje.

Godišnji sastanak mreža Arhus centara iz različitih zemalja organizovan je prvi put u Beogradu, u oktobru 2024. godine, uz podršku Arhus centra Novi Beograd, a po pozivu Misije OEBS-a u Srbiji. Preko 70 predstavnika Arhus centara, nacionalnih institucija, međunarodnih organizacija, civilnog društva i OEBS-a razgovaralo je o ulozi Centara u sprovođenju ključnih stubova Arhuske konvencije i Agende za održivi razvoj do 2030. godine. Ove godine sastanak se uglavnom fokusirao na doprinos Arhus centara u implementaciji SDG 16 na temu „Mir, pravda i jake institucije”, ali i na značaj uključivanja stavova mladih i dece u donošenje odluka o životnoj sredini, kao i značaj klimatskih promena i obrazovanja o životnoj sredini.

15. DONATORI MIS-A U 2024.

16. SARADNJA SA BIZNIS SEKTOROM

MIS saraduje sa privrednim sektorom u Srbiji na nekoliko nivoa: kroz izgradnju kapaciteta, umrežavanje i kroz dobijanje finansijske podrške od strane privrednog sektora za aktivnosti/inicijative. Pored učešća u radu UN Global Compact Network u Srbiji, predstavnici MIS-a su u 2024. godini učestvovali i na minimum pet različitih događaja organizovanih od strane kompanija, učestvovali kao predavači na regionalnim simpozijumima namenjenim biznis sektoru.

U 2024. godini vrednost podrške različitih kompanija i malih preduzeća bila je preko 20.000 evra. Kampanja „Kornjača spornjača” podržana je od strane Delgrado d.o.o., BIO Solutions d.o.o., MOORE revizija i SuperLAB (direktne donacije). Godišnji konkurs za škole u regionu Dunava „Danube Art Master” podržan je od strane ERSTE banke (podrška projektu).

Volonterska akcija čišćenja koju je MIS organizovao za zaposlene iz kompanije „Pfiser” deo je šire kampanje „Sokolom za sokola”, čiji je glavni cilj zaštita i očuvanje stepskog sokola (Falco cherrug) a ujedno i doprinos očuvanju staništa ove vrste. U periodu od 1. decembra 2023. do maja/juna 2024. godine se od svake kupljene karte u vozu „Soko” odvajao 1 dinar za kupovinu i postavljanje veštačkih gnezda, kao i za čišćenje dela staništa stepskog sokola u opštini Alibunar. Od prikupljenih sredstava su kupljena i postavljena veštačka gnezda na dalekovodima duž pruge Beograd – Novi Sad, uz pomoć stručnjaka iz „Elektromreže Srbije”

„Srbija Voz” u saradnji sa Pokrajinskim zavodom za zaštitu prirodu, Elektromrežom Srbije, Opštinom Alibunar i MIS-om. MIS ima godišnju direktnu donaciju od Microsoft kompanije za korišćenje Microsoft 365 Business Premium softvera i povezanih licenci.

MEET UP događaj je organizovan u septembru 2024. godine, sa ciljem da kompanijama u neformalnom druženju predstavi digitalnu platformu „Uključi se” za promovisanje lokalnih inicijativa, povezivanje volontera i zainteresovanih donatora i kompanija koji žele da budu pokretačka snaga u društvu koja doprinosi održivom razvoju zajednica. Događaj je okupio predstavnike deset kompanija i predstavnike neformalnih grupa i organizacija koje saraduju sa MIS-om.

U novembru 2024. godine, kao deo konferencije „Eko + sistem = nova energija u dobrom upravljanju životnom sredinom”, a u cilju jačanja kapaciteta i unapređenja znanja OCD, održan je seminar o značaju ESG faktora (ekoloških, društvenih i faktora upravljanja) za postizanje održivosti i prilikama koje ESG pristup nudi organizacijama civilnog društva. Iako su ovi principi tradicionalno povezivani s poslovnim sektorom, konferencija je pokazala da mogu biti ključni za unapređenje rada civilnog sektora, kroz održive inicijative koje uključuju teme kao što su klimatske promene, gubitak biodiverziteta, cirkularna ekonomija i zagađenje.

Panel-diskusija „Recept za zelenu tranziciju mikro, malih i srednjih preduzeća” realizovana je u septembru u okviru projekta „Jačanje uloge Arhus centara u mobilizaciji podrške za negovanje zelene poslovne kulture kroz participativno donošenje odluka” koji je sprovedla mreža Arhus centara u Srbiji, uz podršku Misije OEBS-a u Srbiji. Na panelu je diskutovano o uticaju Zelene agende poslovanje u Srbiji i kako mala, mikro i srednja preduzeća (MMSP) imaju značajnu ulogu kada je u pitanju zelena tranzicija, ali su često suočena sa izazovima u implementaciji zelene tranzicije zbog ograničenih resursa i znanja.

17. CILJEVI ODRŽIVOG RAZVOJA – DOPRINOS MIS-A

Fokus rada MIS-a je zaštita životne sredine, volontiranje, obrazovanje, osnaživanje mladih.

MIS promoviše mirno i inkluzivno društvo za održivi razvoj, zalaže se za pristup pravdi za sve i saraduje na izgradnji efikasnih, odgovornih i inkluzivnih institucija na svim nivoima (Cilj održivog razvoja 16).

Kroz svoj rad MIS daje doprinos sledećim globalnim ciljevima održivog razvoja:

Cilj 5. Postići rodnu ravnopravnost i osnažiti sve žene i devojčice;

Cilj 6. Obezbediti dostupnost i održivo upravljanje vodom i kanalizacijom za sve;

Cilj 7. Obezbediti pristup pristupačnoj, pouzdanoj, održivoj i modernoj energiji za sve;

Cilj 11. Učiniti gradove i ljudska naselja inkluzivnim, sigurnim, otpornim i održivim;

Cilj 13. Preduzeti hitne mere za borbu protiv klimatskih promena i njihovih uticaja;

Cilj 15. Zaštititi, obnoviti i promovisati održivo korišćenje kopnenih ekosistema, održivo upravljati šumama, boriti se protiv dezertifikacije i zaustaviti i preokrenuti degradaciju zemljišta i zaustaviti gubitak biodiverziteta.

Naš rad na Ciljevima
održivog razvoja u Srbiji

Mladi istraživači Srbije

Volonterski servis Srbije

